

Europos
Komisija

PANORAMA

Dėmesio centre – Europos regioninė ir miestų politika

2020 M. ruduo / Nr. 74

LATVIJA

LATVIJA tiesia tiltus stiprindama regioninį augimą

INTERREG
STIPRINA
ŽALINIMO
STRATEGIJAS

REGIOSTARS
2020 M.
FINALININKAI IR
NUGALĖTOJAI

*Regioninė ir
miestų politika*

PANORAMA

TURINYS

REDAKCIJOS SKILTIS. Už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė Elisa Ferreira.....	3
KOMUNIKACIJOS ŽALINIMAS. INTERREG apklausa, siekiant įvertinti žalinimo praktiką ES ir paskatinti taikyti ją būsimoje strategijoje.....	4
INTERREG @ 30. Svarbus vaidmuo jaunimui dabartiniuose ir būsimoje programavimo planuose.....	8
INTERREG „SAVANORIŠKAS JAUNIMAS“. Teritorinį bendradarbiavimą visoje Europoje savanoriaudami padėjo įgyvendinti jau daugiau kaip 500 jaunuolių.....	10
TRISDEŠIMT ŠVENTIMO BŪDŲ. Estija ir Latvija priima skaičių iššūkį.....	12
DIDELIO MASTO APKLAUSA APIE TARPVALSTYBINĮ BENDRADARBIAVIMĄ atskleidžia dabartinę padėtį įvairiais klausimais.....	13
ES SAIR telkia žinias ir inovacijas, siekdama įveikti bendrus sunkumus ir paskatinti bei valdyti Adrijos ir Jonijos regioną.....	15
FINANSINĖS PRIEMONĖS. Europos Komisija priėmė teisės aktus ir palengvino finansavimą, kad paskatintų ES ekonomikos augimą po COVID-19.....	17
LATVIJA. Labai gerai panaudodama ES finansavimą šalis puikiai kuria žinių ekonomiką ir spartina augimą.....	19
DUOMENŲ CENTRAS. Dėl prastos oro kokybės Europos miestuose ir miesteliuose kasmet anksčiau laiko miršta daugiau žmonių, nei žūsta per avarijas keliuose.....	29
ŽEMĖLAPIAI. Transporto galimybės ir elektrinių transporto priemonių infrastruktūra, mažinančios išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį Europos miestuose ir miesteliuose.....	31
REGIOSTARS. 2020 m. Briuselyje ir virtualiojoje erdvėje visoje Europoje vykusios 18-osios Europos miestų ir regionų savaitės dėmesio centre – finalininkai ir nugalėtojai....	33
SAVAIS ŽODŽIAIS. CESER tyrimo išvadose rekomenduojama, palaikant euroregioninį bendradarbiavimą, susieti judumą su mokymu ir užimtumu.....	39
PROJEKTAI. Pristatomi sėkmingi projektai iš Italijos ir Kroatijos, Reunjono, Suomijos, Kipro ir Graikijos salų.....	40

4

8

15

17

19

40

REDAKCIJOS SKILTIS

Sanglauda vietoje. Kaip atkurti mūsų visuomenę ir ekonomiką?

Mieli skaitytojai, kviečiu skaityti pirmąjį skaitmeninį žurnalo *Panorama* numerį. Kaip ir žadėjau, pereiname nuo žodžių prie darbų: aplinkai palankesniu būdu pristatome geriausias istorijas apie sanglaudos politikos įgyvendinimą vietoje. O rengdami šį pirmąjį tvarų žurnalo numerį, kuris senus dalykus pakeičia naujais, kaip tik atsirandame prie dar vienos Europos kryžkelės.

Turime pasveikti, atsigauti ir sustiprėti, kad išsivaduosime iš šios gilios sveikatos ir ekonomikos krizės, nuo kurios visi taip smarkiai nukentėjome. Tačiau negalime kliautis tuo pačiu senu modeliu: atėjo laikas atsinaujinti ir atsikurti ant geresnių pamatų. Taip pat žvelgiame į būsimą 2021–2027 m. programavimo laikotarpį, kurio tikslas turi būti žalioji, skaitmeninė ir atspari ekonomika, kurią skatintų sanglaudos politika.

Europos Komisija pasiūlė išsamią priemonių sistemą: iniciatyvas CRII ir CRII+, pagal kurias galima nedelsiant reaguoti į krizę, taip pat lanksčią gaivinimo priemonę REACT-EU ir atkūrimo priemonę, kuria siekiama skatinti reikiamas struktūrines reformas ir pagrindines ilgalaikiškesnę plėtrą užtikrinančias mūsų sanglaudos programas.

Džiaugiuosi matydama greitą mūsų pažangą dirbant su kitomis teisėkūros institucijomis, siekiant priimti REACT-EU, bet turiu pasakyti, kad susiduriame su dideliais įgyvendinimo sunkumais.

Kartu su valstybėmis narėmis ir vietos suinteresuotaisiais subjektais turime užtikrinti, kad pagal visas šias priemones teikiami išteklių būtų skiriami stipriems ir svarbiems projektams, galintiems atnešti pokyčių vietoje. Todėl programas reikia rengti sparčiai ir veiksmingai. Po kelerių metų turime galėti parodyti piliečiams, kad jų pinigus panaudojome protingai.

Turime investuoti į tokius projektus, kuriuos įgyvendinant ne tik greitai panaudojamos lėšos, bet ir gaunama ilgalaikė nauda: tai investavimo, o ne vartojimo politika.

Šis priemonių derinys taip pat turi derėti su tinkama ir nuoseklia ilgalaikė Europos ir nacionaline strategija. Mums reikia ne tik protingų ir ilgalaikių investicijų – jos taip pat turi derėti su bendrais mūsų strateginio lygmens prioritetais, atsižvelgiant į skirtingus valstybių narių poreikius ir pradinę padėtį.

Nėra vieno visiems tinkamo problemų sprendimo, todėl mūsų – Komisijos, kitų teisėkūros institucijų, valstybių narių, vadovaujančiųjų institucijų, regioninių bei vietos partnerių ir piliečių – laukia daug sunkaus darbo. Turime atkurti neutralaus poveikio klimatui, konkurencingą bei įtraukią Europą ir, manau, turime visas sąlygas, kad mums tai pavyktų, – jei veiksime kartu. ■

Elisa Ferreira

Už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė

APKLAUSOS REZULTATŲ SANTRAUKA

BENDROJI TVARIOSIOS KOMUNIKACIJOS PRAKTIKA*(Respondentų dalyvavimo lygis) N = 15*

- 100%** Žiedinė ekonomika
Bepopierė komunikacija
- >50%** Jokių atliekų
Mažiau renginių vietoje
- <50%** Žalieji viešieji pirkimai
Jokio plastiko
Efektyvus energijos
vartojimas vietose
- <1%** Atsinaujinančiosios
energijos vartojimas
CO₂ vertinimas
CO₂ kompensavimas

KĄ GERINTI?*(Respondentų dalyvavimo lygis) N = 15*

- 20%** Mažiau renginių vietoje
Žiedinė ekonomika
- 13%** Išmetamo CO₂ vertinimas
CO₂ kompensavimas
Efektyvus energijos
vartojimas vietose
- 7%** Jokių atliekų
Vidaus komunikacijos
veiksmai skatinant
aktyvumą (papildomas
aspektas, per „Kita“)

PROGRAMOS / PROJEKTO PRANAŠUMŲ ĮSIVERTINIMAS*(Respondentų dalyvavimo lygis) N = 15*

- 100%** Bepopierė komunikacija
- 28%** Žiedinė ekonomika
Jokių atliekų
Jokio plastiko
- 1%** Žalieji pirkimai
Efektyvus energijos
vartojimas vietose
- 0%** CO₂ vertinimas
CO₂ kompensavimas
Atsinaujinančiosios energijos
vartojimas

Dabartinė praktika išsamiau pristatoma pirmiau pateiktoje santraukoje:

Programų ir projektų valdymo praktika

Tvari komunikacija turėtų apsiriboti ne vien programa – daug svarbiau įgyvendinti sisteminio valdymo požiūrį, apimantį ir programą, ir pagal ją finansuojamus projektus. Pagal INTERREG Alpių erdvės programą buvo parengtos išsamios gairės, kaip žalinti šia programa bendrai finansuojamus projektus.

Jungtinio sekretoriato nariai vidaus lygmeniu pasirašė *Įsipareigojimo deklaraciją dėl savo profesinės veiklos anglies pėdsako mažinimo*. Be to, norą padidinti programos žalumą valstybės partnerės išreiškė programos misijos tiksluose.

INTERREG V-A Italijos ir Slovėnijos programa yra įdomus pavyzdys, kaip suvienijamos penkių projektų pastangos. 2019 m. pagal 2 prioritetinę kryptį *Bendradarbiavimas įgyvendinant anglies dioksido kiekio mažinimo strategijas ir veiksmų planus* iš dalies finansuojamiems projektams buvo skirta papildomų programos išteklių. Šie projektai tebevykdomi laikantis „kapitalizacijos ir komunikacijos“ metodikos, pagal kurią kelių komunikacijos veiksmų suplanuota imtis taip, lyg jie būtų vykdomi pagal vieną projektą.

Veiksmingumą didina internetiniai renginiai

Internetiniai renginiai yra vienas iš veiksmingiausių būdų mažinti anglies pėdsaką, ypač atsižvelgiant į tai, kad įprastinėmis aplinkybėmis vietoje kasmet surengiama tūkstančiai su programomis ir projektais susijusių renginių.

Pastaraisiais metais pagal INTERREG Europos programas buvo sukurta beveik 100 valandų trukmės turinio, skirto internetiniams regionų politikos formuotojų renginiams. Kad šie internetiniai renginiai dalyviams būtų įdomūs ir naudingi, buvo išbandytos ir pritaikytos įvairios technologijos, formos ir formatai. ➤

Programos komanda ėmė organizuoti internetinius renginius. Nariams buvo surengtas mokymas ir jau greitai jų pastangos ėmė duoti vaisių, nes, pavyzdžiui, virtualieji renginiai pritraukė daugiau dalyvių nei fiziniai.

Kompensuoti išmetamą anglies dioksido kiekį įmanoma

Mažinti anglies pėdsaką, atrodo, sudėtinga, bet du projektai parodė, kad tai įmanoma.

Pagal INTERREG Balkanų Viduržemio jūros regiono programos lėšomis finansuojamą projektą *BalkanROAD* buvo surengta nulinio anglies dioksido kiekio konferencija *OpenEARTH 2020 – Conference on Climate Change Adaptation and Mitigation*. Visi jos dalyviai pateikė informaciją apie savo kelionę ir apgyvendinimą, kad būtų galima nustatyti visą konferencijos anglies pėdsaką. Skaičiavimai buvo atlikti pagal Tarpvyriausybės klimato kaitos komisijos (IPCC) gaires ir buvo pristatyti plakate.

Siekiant kompensuoti 17,2 t dėl konferencijos išmesto anglies dioksido, buvo pasodinta ažuolų. Medžių skaičius buvo nustatytas pagal tai, kiek CO₂ ažuolai sukaupia per savo gyvenimą.

Kitą pavyzdį parodė tvaraus turizmo bendruomenė, vykdanči dvidešimt du INTERREG viduržemio jūros regiono programos lėšomis finansuojamus projektus. Ji surengė suvažiavimą,

kuriam visapusiškai pritaikė žiedinės ekonomikos principus ir kompensavo dalį per renginį išskirto 78 t CO₂. Dalyviai taip pat buvo pakviesti balsuoti už vieną iš kelių projektų, kuriems numatyta skirti kompensavimo įnašus.

Žalieji viešieji pirkimai skatinant tiekėjų aktyvumą

Viena iš pagrindinių sričių, kuriose galima diegti sistemingą žaliąją praktiką, yra žalieji viešieji pirkimai. Konferencijai, į kurią susirinko 400 dalyvių, pagal INTERREG Baltijos jūros regiono programą buvo perkami ne tik standartiniai žalieji aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugų paketai.

Kadangi paprastai juos sudaro paženklintas ekologiškas maistas, bet nepaisoma tokių aspektų kaip vietos ir sezoninė gamyba, programos atstovai pakeitė savo pirkimo procedūros praktiką, suskaidydami maisto ir gėrimų tiekimą į mažesnes dalis (dienos ir vakaro). Todėl galėjo konkuruoti mažesnės, su vietos tiekėjais bendradarbiaujančios įmonės. Be to, su kiekvienu pasiūlymu teikiančiu maisto ir gėrimų tiekėju buvo surengtas pokalbis, siekiant išsiaiškinti individualų jo požiūrį į tvarų maisto ir gėrimų tiekimą.

Dar vieną tiekėjų aktyvumo skatinimo pavyzdį pateikė INTERREG Pietų Baltijos programa: USB PEN tiekėjų buvo paprašyta savo pakuotėse atsisakyti vienkartinį plastikinių folijų.

Vengiama maisto tiekimo atliekų

Svetainės *Europa* duomenimis, Europoje kasmet išmetama 20% žmonėms vartoti pagaminto maisto (arba 88 mln. tonų). Informuotumas apie maisto atliekas tebėra labai nedidelis, todėl vykdamas INTERREG Vidurio Europos programos projektą STREFOWA nuspręsta raginti mažinti maisto atliekas Vidurio Europos regionuose.

Projekto misija skelbiama rodant pavyzdį. STREFOWA per visus savo renginius ne tik naudojami tokie maisto ir gėrimų tiekimo paslaugomis, kurias teikiant nesusidaro atliekų, bet ir Austrijoje, Italijoje, Vengrijoje, Lenkijoje bei Čekijoje surengė penkis maisto atliekų klausimams skirtus programuotojų maratonus, kurių tikslas buvo didinti informuotumą, taip pat vietos bendruomenėse, ir ieškoti internetinių sprendimų, kaip padėti mažinti maisto atliekas Vidurio Europoje.

Žiedinės ekonomikos skatinimas per Europos bendradarbiavimo dienas

INTERREG Estijos ir Latvijos programos atstovai vadovaujami žaliųjų renginių gairėmis, kurias parengė pagal savo projektą *Žalieji viešieji renginiai*. Per 2017 m., 2018 m. ir 2019 m. Europos bendradarbiavimo dienų renginius pasinaudota proga plačiau informuoti apie šias gaires ir įgyvendinti jas praktiškai. Pavyzdžiui, per šiuos renginius daug dėmesio buvo skirta tokiems metodams kaip atliekų rūšiavimas, vietos produktų naudojimas ir vandens iš čiaupo vartojimas, o reklaminės dovanėlės buvo pagamintos iš perdirbtų ir (arba) tvarių medžiagų.

Žaliosios komunikacijos praktika buvo įgyvendinama per tris 2019 m. Europos bendradarbiavimo dienų minėjimo renginius Pskove, Salaspilyje ir Sankt Peterburge, kurie buvo suorganizuoti pagal Latvijos ir Rusijos tarpvalstybinio bendradarbiavimo programą. Su aplinka susijusiems renginiams naudotos daugkartinio naudojimo dovanėlės, suvenyrai, vardinės kortelės, juostelės, rašikliai ir kiti biuro reikmenys.

Visa ši praktika rodo programų ir projektų pasirengimą žengti į priekį. Taip pat rengiamos kelios iniciatyvos, siekiant parengti tvirtas gaires ir taip padėti programų ir projektų rengėjams priimti pagrįstesnius sprendimus. ■

Švenčiant INTERREG trisdešimtmetį daug dėmesio skiriama jaunimui

Švenčiant INTERREG 30 metų jubiliejų ir rengiantis kitam programavimo laikotarpiui laukiama svarbaus įnašo iš ateinančios kartos atstovų ir svarstoma, kaip juos būtų galima įtraukti gerinant teritorinį bendradarbiavimą Europoje.

S tipiausia Europos projekto išraiška – Inicijatyva INTERREG – pastarąjį trisdešimtmetį padėjo regionams bendradarbiauti, šalindama kliūtis ir skatindama bendrus veiksmus, kad labiau suartintų piliečius.

Švenčiant INTERREG jubiliejų, daugiausia dėmesio skiriama trimis atskiramis, bet tarpusavyje susijusioms temoms: *Visi mes turime kaimyną*, *Jaunimas* ir *Žalioji neutralaus klimato Europa*.

2018 m. 15–29 m. amžiaus jaunimas sudarė 17% ES gyventojų. Visi jaunuoliai, nepaisant jų lyties, ekonominės padėties, socialinės kilmės ar amžiaus, susiduria su bendrais sunkumais, pavyzdžiui, silpnomis darbo rinkomis ir švietimo bei mokymosi galimybių stoka.

Jaunimas taip pat nėra atsparus kitoms krizėms, tokioms kaip visuotinis atšilimas, nesaugumas ir plačiai paplitęs nepasitikėjimas viešosiomis institucijomis. Tačiau visame žemyne jį sieja

geresnės ateities troškimas. Europos Sąjunga, kaip viena erdvė, siūlo jiems plačias galimybes, ypač vis didesniai būriui jaunuolių, kurie ryžtasi vykti į kitą šalį, kad galėtų ten dirbti arba leisti laisvalaikį.

Teigiami pokyčiai

Inicijatyva INTERREG padeda žmonėms važinėti iš vienos valstybės narės į kitą, rasti darbą Europos pasienio regionuose bei už jų ir naudotis viešosiomis paslaugomis arčiausiai savo namų. Sudaryti sąlygas jaunimui judėti iš tikrųjų labai svarbu siekiant sustiprinti Europos, kaip žinių ekonomikos, poziciją.

Ji skatina tinklus ir veiklą, padėdama jauniems verslininkams tobulinti savo gebėjimus ir taip atskleisti dar nepanaudotas savo galimybes. Todėl taip pat kuriasi aplinka, kurioje jie savo novatoriškas idėjas gali paversti tikrove. INTERREG šviečia jaunuolius Sąjungoje ir už jos ribų, siekdama didinti jų informuotumą apie visuotinį atšilimą ir paskatinti juos pritaikyti savo elgesį, renkantis tvaresnį gyvenimo būdą. Ji didina tarpvalstybinį pasitikėjimą, kurdama jaunimui lengvai prieinamas bendras viešąsias paslaugas. Kai kurias iš šių savybių iliustruoja INTERREG Europos programos projektas [IEER](#) ir Mezo-Reino programos projektas [Eur.Friends](#).

“*INTERREG užtikrina piliečių ir jaunimo dalyvavimą kuriant mūsų žemyną.*”

Tinkama pusiausvyra

2020-ieji yra svarbūs INTERREG metai. Švęsdami pastarojo trisdešimtmečio laimėjimus, taip pat esame prie svarbios kryžkelės: rengiamės naujam programavimo laikotarpiui. INTERREG yra atvira naujoms ir novatoriškoms jaunimo idėjoms iš visos Sąjungos. Todėl Europos Komisija surengė tikslines apklausas ir internetines grupių diskusijas su jaunimu, dalyvaujančiu Europos teritorinio bendradarbiavimo veikloje (t. y. ES ir jos kaimyninėse šalyse).

Remiantis šių mainų rezultatais, buvo parengtas *Jaunimo manifestas dėl geresnio teritorinio bendradarbiavimo Europoje*, kuris per spalio 15 d. Briuselyje vykusį INTERREG metinį renginį buvo pateiktas už sanglaudos politiką ir reformas atsakingai ES Komisijos narei Elisai Ferreira ir ES Tarybai pirmininkaujančiai Vokietijai.

[tai atsakydama Komisijos narė E. Ferreira sakė: „INTERREG užtikrina piliečių ir jaunimo dalyvavimą kuriant mūsų žemyną. Kuriant ateitį pagal bendradarbiavimo politiką reikia ne tik pilietinės visuomenės balso – INTERREG taip pat toliau remia projektus, kuriais ateinančiai kartai bus sudarytos sąlygos gyventi galimybių kupiname žemyne, ir šiuo tikslu skatins užimtumą, universitetų mainus ir lygias galimybes naudotis kokybiškais paslaugomis palei sienas.“

Šiame manifeste, su kuriuo galima susipažinti [REGIO GD svetainėje](#), jaunimui suteikiama galimybė pasidalyti savo idėjomis apie iniciatyvą INTERREG ir ypač apie tai, kaip ją labiau suderinti su jų lūkesčiais. Jis pirmiausia skirtas ES, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis dirbantiems politikos formuotojams, taip pat INTERREG vadovaujančiosioms institucijoms ir projektų paramos gavėjams, ES sanglauda suinteresuotoms organizacijoms – o ypač INTERREG – politikos formavimui, jaunimui, piliečių įtraukimui ir demokratiniam dalyvavimui. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://europa.eu/!yB96wx>

«Interreg Volunteer Youth»

IVY sveikina daugiau kaip 500 jaunų teritorinio bendradarbiavimo savanorių

Į iniciatyvą „INTERREG savanoriškas jaunimas“ (IVY) nuo jos įgyvendinimo pradžios 2017 m. kovo mėn. įsitraukė daugiau kaip 500 savanorių. Šimtai jaunuolių visoje Europoje remia INTERREG programas bei projektus ir taip didina teritorinio bendradarbiavimo matomumą Europos Sąjungoje bei jos kaimyninėse šalyse.

interesus ir galimybes padėti vieni kitiems. Dabar aiškiai žinau mūsų pranašumus bei trūkumus ir tikiuosi, kad savo darbu galėsiu informuoti [...] kitus.“

Iki šiol savanoriai buvo priimti į 41 INTERREG programą ir 165 INTERREG projektus, o tai pabrėžia svarbų IVY poveikį. 2021 m. IVY toliau stengsis sudaryti jaunimui sąlygas dalyvauti Europos teritorinio bendradarbiavimo veikloje ir suteikti jam galių imtis solidarumo ir bendradarbiavimo veiksmų.

Dalyvaujant iniciatyvoje IVY labai daug jaunuolių taip pat turėjo galimybę sužinoti ir geriau suprasti Europos projekto tikslus bei iššūkius. Šiai Europos Komisijos regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato skatinamai iniciatyvai pagal Europos solidarumo korpuso programą vadovauja Europos pasienio regionų asociacija (EPRA).

Dirbdami su IVY savanoriai padeda siekti konkrečių INTERREG programų ir projektų, į kuriuos jie priimami, rezultatu, juos reklamuoja ir apie juos informuoja.

INTERREG Graikijos ir Bulgarijos programos projekto *Environmental Management Enhancement by Youth-run SMEs* savanorė Myrto Vergou sako: „Daug sužinojau apie tarpregioninius Graikijos ir Bulgarijos santykius, bendrus mūsų

Myrto Vergou aiškiai žino, kaip kuo geriau pasinaudoti tarpregioniniais santykiais.

Aktyvi IVY veikla

Nuo 2019 m. INTERREG savanoriai taip pat turėjo galimybę REGIO GD vardu organizuoti renginius, kuriais siekiama didinti informuotumą apie sanglaudos politiką, – vadinamąją Piliečių įsitraukimo veiklą (CEA). Iki šiol savanoriai yra suorganizavę 23 tokius renginius, per kuriuos buvo rengiama veikla piliečiams ir įtraukiama vietos bendruomenė, siekiant informuoti žmones apie įvairią Europos regioninės politikos naudą.

2019 m. buvo surengta tokia CEA kaip šiukšlių rinkimas Pirėnuose, sporto varžybos Naujojoje Akmenėje (Lietuvoje), plaukimas baidarėmis Ventos upe Latvijoje ir Lietuvoje, kakavos praktinis seminaras Gvadelupoje, žygis per Vokietijos Grumzino mišką ir jaunimo praktinis seminaras Slovėnijoje. Sužinoti apie sanglaudos politiką ir užsiimti savo mėgstama veikla galėjo visi: gamtos mylėtojai, sporto entuziastai, vaikai ir šokolado mėgėjai.

Tarpvalstybinis solidarumas

COVID-19 pandemija paveikė iniciatyvą IVY, nes užsidarė sienos, o kai kuriose šalyse buvo visiškai sustabdytas gyvenimas. Atsižvelgdami į šią situaciją REGIO DG ir EPRA sudarė sąlygas savanoriauti nuotoliniu būdu tiems savanoriams, kurie jau buvo priimti, ir laikinai sustabdė procesus, susijusius su tais savanoriais, kurie turėjo pradėti dirbti tada, kai dauguma šalių ėmėsi griežtų priemonių, siekdamas apriboti infekcijos plitimą.

Tačiau per šį laikotarpį priimančiosios organizacijos ir savanoriai sklandžiai koordinavo savo veiklą ir toliau bendradarbiavo, o kai pasidarė saugu keliauti po Europos Sąjungą, vėl ėmė judėti.

Siekdama atkreipti dėmesį į jaunimo vaidmenį teritorinio bendradarbiavimo srityje, Europos Komisija IVY savanorius įtraukė į daugelį INTERREG trisdešimtmečio jubiliejui skirtų renginių, kad galėtų pasisemti iš jų patirties ir sužinoti su būsimu teritoriniu bendradarbiavimu susijusius jaunų europiečių troškimus bei lūkesčius.

Todėl REGIO GD surengė apklausą, siekdamas sužinoti jų idėjas, kaip gerinti INTERREG ateityje, ir jos rezultatus įtraukė į manifestą, kuris per INTERREG metinį renginį buvo pateiktas Komisijos narei Elisai Ferreira.

Šiomis išskirtinėmis pastangomis, kurios buvo įmanomos dėl ilgalaikio ir rezultatyvaus jaunimo įtraukimo į iniciatyvą INTERREG pagal iniciatyvą IVY, Europos Komisija ateinančiai kartai siunčia svarbią žinią: solidarumas yra Europos Sąjungos esmė ir šią vertybę būtina puoselėti bei skleisti, kad kartu galėtume kurti savo ateitį. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.interregyouth.com/>

Estijos ir Latvijos pasienyje švenčiamas INTERREG trisdešimtmetis

Pirmas Estijos ir Latvijos bendradarbiavimo projektas pagal šioms dviem šalims skirtą INTERREG programą buvo paremtas 2008 m. Nuo to laiko 119 sėkmingų bendradarbiavimo projektų padėjo užmegzti puikias partnerystes ir kaimyniškai bendradarbiauti peržengiant sienas.

Bendradarbiaujant daugiausia dėmesio skiriama verslo plėtrai ir produktų kūrimui IT, maisto, medienos, farmacijos, kosmoso ir kitų sektorių mažosiose ir vidutinėse įmonėse. Kad paskatintų darbuotojų judumą, padidintų informuotumą aplinkos klausimais ir išplėtotų paveldo turizmą bei mažus jachtų uostus, susibūrė kelios dešimtys valstybinių ir savivaldybių institucijų, įmonių ir NVO.

2020 m. Estijoje ir Latvijoje švęsdami INTERREG trisdešimtmetį daug dėmesio skyrėme kaimynams, žaliosioms temoms ir jaunimo įtraukimui – visi šie aspektai buvo įtraukti į kelis bendrus veiksmus, kuriems kaip iššūkis buvo pasirinktas skaičius 30!

Ar bandėte atsakyti į **30 klausimų** apie INTERREG ir Estiją bei Latviją? Ar žinote, kad svetainėje *keep.eu* pateikta išsamiausia informacija apie visus INTERREG projektus? 2020 m. rug-

sėjo mėn. tik labiausiai patyrusiems projektų vadovams ir specialiųjų programų entuziastams pavyko teisingai atsakyti į internetinės viktorinos *Švenčiant INTERREG trisdešimtmetį* (angl. *In the celebration of Interreg 30*) klausimus.

30 kilometrų INTERREG trisdešimtmečiui. Ar kada nors esate ką nors šventę 30 km žygyje? Taip pat rugsėjo mėn. 50 Estijos ir Latvijos gyventojų, tarp jų – daug jaunuolių, šventė bendradarbiavimą ir džiaugėsi gamta eidami rytiniu Cėsio miesto pakraščiu Latvijos Gaujos nacionaliniame parke specialiu INTERREG trisdešimtmečiui sukurtu maršrutu.

30 medžių INTERREG trisdešimtmečiui. Ar kada nors šventėte INTERREG gimtadienį ir Europos bendradarbiavimo dieną Estijos ir Latvijos pasienyje? Būtent tai rugsėjo 19 d. atšventė Estijos ir Latvijos programos atstovai, pasodindami 30 medžių ir taip suteikdami naujai pastatytam bendram susigiminiavusių ES miestų Valgos ir Valkos centrui daugiau žalumo. ■

Apklausa rodo dabartinį požiūrį į ES tarpvalstybinį bendradarbiavimą

Europos Komisijos paskelbta plataus masto apklausa apie tarpvalstybinį bendradarbiavimą rodo didesnę sąveiką ir didesnę pasitikėjimą tarp pasienio bendruomenių.

Daniją ir Švediją jungiantis Zundo tiltas.

Spalio 15 d. Komisijos narė E. Ferreira pristatė plataus masto apklausos apie tarpvalstybinį bendradarbiavimą rezultatus. Šią apklausą Europos Komisijos vardu 2020 m. sausio – balandžio mėn. atliko asociacija *Gallup International*.

Šios apklausos metu vertintas bendradarbiavimas tarp gretimų NUTS III pasienio regionų bent dviejose ES valstybėse narėse ir (arba) kelių ES nepriklausančių šalių. Ji buvo atlikta pasienio regionuose, kuriuose įgyvendinamos dvidešimt septynių ES valstybių narių, Andoros, Lichtenšteino, Jungtinės Karalystės, Norvegijos ir Šveicarijos INTERREG tarpvalstybinio bendradarbiavimo (TB) programos.

Šia apklausa pratęsiama pirmoji 2015 m. atlikta apklausa. Per ją nagrinėjamos tos pačios temos, t. y. informuotumas apie tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas, tarpvalstybinis judumas, požiūris į kaimyninių šalių piliečius (tarpvalstybinė patirtis) ir pasienio regionų tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtys.

Informuotumas apie tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas

Informuotumas apie ES regioninės politikos lėšomis finansuojamą tarpvalstybinę veiklą nuo 2015 m. sumažėjo 7 procentiniais punktais (toliau – pp). Tik 24% pasienio regionuose, kuriems taikomos tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos, gyvenančių respondentų yra girdėję, kad jų vietovėje ES lėšomis yra finansuojama kokia nors tarpvalstybinio bendradarbiavimo veikla.

Įvertinus 54 INTERREG programas nustatyta, kad šis lygis siekia nuo 51% (Slovėnijoje ir Vengrijoje) iki tokio žemo lygio kaip 11% (Lietuvoje ir Lenkijoje). Šie rezultatai, žinoma, nuvilia, bet taip pat skatina Europos Komisiją didinti savo komunikacijos pastangas, palaikant partnerystę su tarpvalstybinio bendradarbiavimo veikloje dalyvaujančiomis nacionalinėmis ir regioninėmis institucijomis.

Tarpvalstybinis judumas

Tarpvalstybinis judumas nuo 2015 m. pagerėjo ir pasiekė 56% (+3 pp) ES pasienio regionų gyventojų. 79% ES pasienio regionuose gyvenančių respondentų bent kartą buvo nuvykę į kaimyninę šalį, taigi 3 pp daugiau nei per ankstesnę apklausą. Apskritai iš šešių vertintų tarpvalstybinių kelionių priešasčių respondentai dažniausiai nurodė laisvalaikio keliones, įskaitant lankymąsi turizmo tikslais (58%, +14 pp), o po jų ėjo kelionės siekiant įsigyti prekių arba paslaugų (34%, +8 pp).

Vienas iš penkių respondentų (22%) į kaimyninę šalį vyko aplankyti draugų, 16% – darbo arba verslo reikalais, o 15% – pas šeimą. Mažiausiai į kaimynines šalis respondentai linkę keliauti norėdami pasinaudoti viešosiomis paslaugomis (10%). Didžiausias judumo lygis nustatytas tuose regionuose, kuriuose įgyvendinamos Airijos bei Jungtinės Karalystės [PEACE] (81%, +4 pp) ir Austrijos bei Vokietijos / Bavarijos (76%, +2 pp) programos. Respondentų, kurie dėl kokios nors priežasties buvo išvykę į užsienio šalis, kuriose įgyvendinama ir jų regionui taikoma INTERREG tarpvalstybinio bendradarbiavimo programa, nuo

2015 m. padaugėjo. Pavyzdžiui, nuo ankstesnės apklausos padaugėjo kelionių laisvalaikio tikslais, įskaitant turizmą (+14 pp); po jų ėjo kelionės siekiant įsigyti prekių ir paslaugų (+8 pp).

Požiūris į kaimyninių šalių piliečius apskritai palankesnis

2020 m. pasitvirtino 2015 m. nustatytas teigiamas požiūris į kaimyninių šalių piliečius. Didžioji dauguma ES pasienio regionuose gyvenančių žmonių gerai jaustųsi turėdami kitos šalies, kuriai taikoma INTERREG tarpvalstybinio bendradarbiavimo programa, pilietį kaip kaimyną (91%), darbo kolegą (89%), šeimos narį (88%) arba vadovą (82%). Visos šios dalys nuo 2015 m. šiek tiek (+1 pp arba +2 pp) padidėjo, nors ir nuo labai žemo lygio. Be to, du trečdaliai respondentų (66%) sutinka su tuo, kad galima pasitikėti daugeliu žmonių; 19% jų su tuo sutinka visiškai, o 47% iš dalies. Ši bendrąjį pasitikėjimo kitais žmonėmis lygį rodanti dalis nuo ankstesnės apklausos šiek tiek padidėjo (+5 pp).

Dideli skirtumai matyti vertinant programų lygmens rezultatus: didžiausios socialinio pasitikėjimo dalys nustatytos regionuose, kuriuose įgyvendinamos Šiaurės šalių programos: Švedijos ir Norvegijos programa (89%), Švedijos, Danijos ir Norvegijos programa (87%), Švedijos, Suomijos ir Norvegijos programa CB028 (86%), Švedijos, Suomijos ir Norvegijos programa CB032 (84%). Tačiau mažiau nei pusė respondentų su tuo sutinka regionuose, kuriuose įgyvendinamos šios programos: Graikijos ir Kipro, Slovakijos ir Vengrijos, Slovakijos ir Čekijos (po 44%), Graikijos ir Bulgarijos (45%), Slovėnijos ir Vengrijos (48%).

Tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtys

Kaip ir per ankstesnę apklausą, respondentai gyvenimą pasienio regione labiau linkę laikyti ne kliūtimi (3%), bet galimybe (38%). Iš šešių tirtų galimų kliūčių ir toliau dažniausiai nurodytos tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtys yra kalbų skirtumai (52%) ir teisiniai bei administraciniai skirtumai (44%). Tačiau šios dalys, palyginti su ankstesne apklausa, sumažėjo atitinkamai 5 pp ir 2 pp. Trečioji 41% respondentų dalis mano, kad bendradarbiauti jų šaliai su šalimi partnere arba šalimis partnerėmis trukdo socialiniai ir ekonominiai skirtumai; ši dalis, palyginti su ankstesne apklausa, sumažėjo 5 pp. Trečioji apie trečdalis (32%) respondentų nurodyta priežastis yra kultūriniai skirtumai (ši dalis, palyginti su 2015 m., išliko stabili).

TARPVALSTYBINIO BENDRADARBIAVIMO KLIŪTYS

Kalbų skirtumai – **52%**

Teisiniai ir administraciniai skirtumai – **44%**

Socialiniai ir ekonominiai skirtumai – **41%**

Kultūriniai skirtumai – **32%**

Prieiga – **30%**

Galiausiai mažiau nei trys iš dešimties respondentų (30%) mano, kad jų šalies bendradarbiavimo su šalimi partnere arba šalimis partnerėmis problema yra prieiga (pavyzdžiui, geografinės kliūtys arba transporto infrastruktūra). Ši dalis, palyginti su ankstesne apklausa, išliko stabili.

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://europa.eu/!cW77bW>

Adrijos ir Jonijos jūrų regionas

Tikras pavyzdys Europai ir kitiems regionams

ES strategijai dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono (ES SAIR) rotacijos tvarka kasmet pirmininkauja vis kita šalis. Taip kiekvienai iš devynių strategijos dalyvių pakaitomis suteikiama galimybė valdyti prioritetus ir rodyti kelią. 2020 m. birželio 1 d. pirmininkavimą iš Serbijos perėmusi Slovėnija siekia sėkmingai įtvirtinti pavyzdinius ES SAIR projektus ir žalinti šį ekonominį makroregioną, kad jis taptų tvarus, konkurencingas ir socialiai įtraukus.

Nuo 2020 m. birželio 1 d. iki 2021 m. gegužės 31 d. ES strategijai dėl Adrijos ir Jonijos jūrų regiono (ES SAIR) pirmininkaus Slovėnija. Džiaugiuosi, kad per pastaruosius kelerius metus mūsų kolegoms kartu su partneriais iš įvairių regiono institucijų pavyko užmegzti pavyzdinę partnerystę, padedančią didinti pasitikėjimą šiame nepaprastai įdomiame Europos regione.

Šiandien be galo svarbu šį pasitikėjimą išlaikyti. Per COVID-19 pandemiją visi mes nukentėjome, bet taip pat išmokome labai svarbią pamoką: laimėti galime tik dirbdami kartu.

Savo darbą pradėjome sėkmingai: valdyba patvirtino pavyzdinius ES SAIR projektus 2021–2027 m. laikotarpiui. Labai svarbu, kad visi suinteresuotieji subjektai bendrai sutartų dėl makroregioninių prioritetų, kuriuos reikėtų įtraukti į tolesnius Europos struktūrinių ir investicijų fondų bei PNPP III strateginių programų remiamus programavimo dokumentus.

Šis jau 2018 m. Katanijos deklaracijoje nustatytas tikslas galiausiai buvo pasiektas per 2020 m. birželio 10 d. vykusį 12-ąjį ES SAIR valdybos posėdį. Po intensyvaus dvejų metų darbo ES SAIR valdymo struktūroje ir ypač keturiose teminėse iniciatyvinėse grupėse buvo patvirtintas galutinis makroregioninių prioritetų sąrašas.

Mūsų kolegos visose ES SAIR šalyse, už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė Elisa Ferreira ir už kaimynystę ir plėtrą atsakingas Europos Komisijos narys Olivér Várhelyi jau yra informuoti apie platų projektų sąrašą. Bendrai priimti makroregioniniai prioritetiniai veiksmai yra užmojai, kuriuos įgyvendindami turėtume negailėti pastangų, siekdami užtikrinti politinę, ekonominę, teisinę ir finansinę konvergenciją, nepaisant dabartinės krizės.

Daug dėmesio žaliajam kursui

Pagrindinė Slovėnijos pirmininkavimo 2020–2021 m. koncepcija yra ES SAIR žalinimas. Toliau trumpai pristatyti keturi pagrindiniai Slovėnijos argumentai, dėl kurių buvo priimtas šis strateginis sprendimas.

Žalioji kursas yra vienas iš ES kitos daugiametės finansinės programos prioritetų.

Įgyvendinant ES SAIR, Slovėnija kartu su Bosnija ir Hercegovina yra atsakinga už aplinkos kokybės ramsčio koordinavimą.

Slovėnija, kaip ES valstybė narė nuo 2004 m., visada ištikimai rėmė ES plėtrą į pietryčių Europą. Esame tvirtai įsitikinę tuo, kad šiame procese aplinkos standartai yra tokie pat svarbūs kaip ekonominiai ir demokratiniai standartai.

Galiausiai ne mažiau svarbu suprasti, kad mūsų žemyno ir pasaulio atsigavimas po COVID-19 gali būti tik žalias. Gyvename puikiame regione su nuostabiomis pakrantėmis ir tolimesnėmis vietovėmis. Šiais laikais kaip niekad svarbu būti solidariems ir palaikyti veiksmingą daugiašalį bei regioninį bendradarbiavimą, todėl mūsų Adrijos ir Jonijos jūrų regionas gali būti tikras pavyzdys Europai ir kitiems regionams.

Per pastaruosius kelis mėnesius, remiantis bendru susijusių šalių sutarimu, mums pavyko nustatyti konkrečių projektų pasiūlymų temas ir padėti pamatus įveikti pagrindinius su mėlynuoju augimu, sujungiamumu, aplinka ir turizmu susijusių regiono ateities sunkumus.

Esame pasiryžę sutelkti regiono žinias ir inovacijas. Tai mus skatina ir veda pirmyn. Adrijos ir Jonijos jūrų regionas gali būti atsparus tik jei čia gyvenantys žmonės jaus savo stiprybę ir bendrumą. ■

Anže Logar

Slovėnijos Respublikos užsienio reikalų ministras

Druskingose Slovėnijos Sečovlės druskos garinimo gamtos parko daubose puoselėjama šimtmečių tradicija.

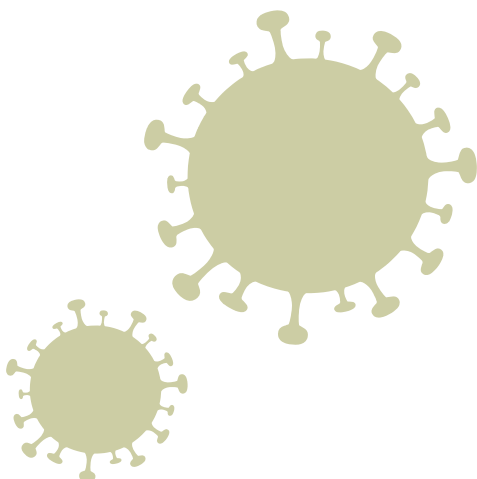
MVĮ finansavimas įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką po COVID-19

Išgyvename audringus laikus smarkiai banguojančiose jūrose, patirdami neregėtą sveikatos, socialinę ir ekonomikos krizę. Itin smarkiai kenčia mažosios ir vidutinės įmonės. Europos Komisija kartu su valstybėmis narėmis labai lanksčiai atsižvelgė į šiuos naujus poreikius ir todėl priėmė ES teisės aktus bei palengvino finansavimą Europos įmonėms, siekdama padėti joms išgyventi.

Akivaizdu, kad norėdami atsigauti ir užtikrinti stiprią įtraukią ekonomiką, turime sparčiai atkurti ekonomikos augimą. Taip pat aišku, kad turime tapti stipresne, atsparesne ir įtraukesne visuomene. Norint atkurti konvergenciją visose ES šalyse, reikia sukurti prie konkrečių poreikių pritaikytą ekonomikos augimui skirtą finansinę ir praktinę paramą, remiantis dvejopu žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslu.

Reikia investuoti į įmones, kad joms būtų lengviau augti ir kurti bendrą vertę. ES fondai siekia padėti įmonėms dalyvauti įgyvendinant novatoriškus socialinių iššūkių sprendimus, sutampančius su klestėjimo ir verslo tikslais.

Kai kurios įmonės išnagrinėjo tikslo ir pelno ryšį, kad galėtų imtis teisingų dalykų ir kartu parengti tokį verslo planą, pagal kurį šiuos dalykus būtų galima įgyvendinti. Siekti socialinio tikslo ir didinti pelną gali ir viešosios, ir privačiosios įmonės. Verslo sprendimai turi įtakos darbuotojams, klientams, tiekėjams, bendruomenei ir aplinkai. Įgyvendinant žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, įmonės turi imtis aktyvaus vaidmens.

“Derinant finansines priemones ir dotacijas, galima pasinaudoti abiejų šių įgyvendinimo priemonių pranašumais ir jos galėtų tapti labai veiksmingu žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos finansavimo mechanizmu.”

Katerina Fortun, politikos analitikė, REGIO GD

Užmojis ir inovacijos

Dabartinės krizės metu verslininkams kaip niekad reikia saugumo ir finansinės bei praktinės paramos. Dabartinė situacija mums taip pat suteikia galimybę persvarstyti įmonių veikimą. ES finansavimo tikslas yra skatinti verslininkus ir padėti jiems įgyvendinti platesnio užmojo pokyčius ir novatoriškus verslo modelius, kurie didina pelną ir kuria bendrą vertę. Taigi, kokia priemonė tam tinkamiausia – paskolos ar dotacijos?

Viena vertus, tokios finansinės priemonės, kaip paskolos, garantijos ir nuosavas kapitalas, teikia galimybių viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimui ir sudaro sąlygas paversti privatųjį kapitalą poveikio investicijomis. Finansiniai poreikiai yra dideli, o kovojant su COVID-19 krize valdžios sektoriaus skola pasiekė rekordines aukštumas. Viešųjų pinigų gali neužtekti. Dalijantis rizika su investuotojais, ES fondų finansinės priemonėmis gali paskatinti privačias investicijas ir taip padidinti finansavimą verslininkams.

Kita vertus, MVĮ smarkiau nukentėjo. ES dotacijos gali suteikti reikiamą paramą, kad būtų galima atkurti ir diegti naujus verslo modelius šiais netikrumo laikais.

Naudojantis šiomis dviem priemonėmis, galima suteikti naujų galimybių. Derinant finansines priemones ir dotacijas, galima pasinaudoti abiejų šių įgyvendinimo priemonių pranašumais ir jos galėtų tapti labai veiksmingu žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos finansavimo mechanizmu.

Ekonomikos augimo užtikrinimas

Verslininkams šios praktinės paramos taip pat gali prireikti pritaikant verslo modelius, kad galėtų sėkmingai įgyvendinti gerus dalykus. Svarbūs sėkmingų finansinių priemonių komponentai siekiant dar labiau padidinti finansavimo veiksmingumą ir efektyvumą yra konsultavimas, pagalbos teikimas ir gebėjimų ugdymas.

Šiomis finansinėmis priemonėmis, derinant jas su dotacijomis, galima teikti prie konkrečių poreikių pritaikytą finansinę ir praktinę paramą atsigavimui ir augimui, grindžiamam dvejopais žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos tikslais. Į tikslą orientuotos įmonės labai prisidės kuriant tokią ekonomiką, kuri tarnautų žmonėms ir kurioje būtų užtikrinamos darbo vietos, augimas ir investicijos.

Persvarstydami įmonių darbo pobūdį, galime padėti spręsti didžiąsias mūsų laikų problemas. Turime pajėgumų, technologijų ir išteklių, kurių reikia norint sukurti stiprią ir atsparią visuomenę, o ją kuriant – užtikrinti ekonomikos augimą. ■

Latvija pakeliui link žinių ekonomikos ir įtraukaus augimo

Baltijos jūros regione šiaurinėje Europos dalyje plytinti šalis Latvija didžiuojasi turtingu kultūros paveldu ir nuostabia gamta. Nuo jos įstojimo į Europos Sąjungą 2004 m. sanglaudos politikos finansavimas buvo svarbus jos ekonominės ir socialinės plėtros elementas.

Latvija, kuri yra viena iš trijų Baltijos šalių, tapo nepriklausoma 1918 m. lapkričio 18 d. Šiaurėje ji ribojasi su Estija, rytuose – su Rusija, pietryčiuose – su Baltarusija, o pietuose – su Lietuva. Vakaruose jos krantus skalauja Baltijos jūra, o šiaurėje – Rygos įlanka.

Šalyje gyvena beveik 2 mln. žmonių. Oficialioji šalies kalba – latvių kalba – yra viena iš seniausių Europos kalbų.

Regioniniai skirtumai ir didžiausi iššūkiai

Per pastarąjį dešimtmetį, nepaisant didelės 2007–2009 m. finansų krizės ir jos padarinių, Latvijai buvo būdingas stabilus augimas. 2019 m. Latvijos BVP vienam gyventojui perkamosios galios paritetais pasiekė 69% ES vidurkio, palyginti su 60% 2008 m.

Nors Latvija yra viena iš Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos šalių, pasižyminčių didžiausiais regioninės plėtros skirtumais, pastarąjį dešimtmetį už Rygos esančiuose kaimyniniuose regionuose pastebėtas sparčiausias augimas.

2016 m. Rygos planavimo regiono BVP vienam gyventojui sudarė 17 213 EUR (135% vidutinio šalies BVP vienam gyventojui), Kurše – 74%, Vidžemėje – 66%, Žiemgaloje – 63%, o Latgaloje – 51%. Panašūs regioniniai skirtumai būdingi ir verslui, užimtumui, pajamų lygiui ir galimybėms naudotis sveikatos priežiūros, socialinėmis bei kokybiško švietimo paslaugomis.

Pastarąjį dešimtmetį dėl emigracijos į kitas ES šalis ir mažo gimstamumo šalies gyventojų skaičius toliau mažėjo vidutiniškai po 1% per metus, ypač darbingo amžiaus gyventojų grupėje. Ši tendencija labai apsunkino augimo galimybes, darbo rinką ir šalies gebėjimą finansuoti bei išlaikyti viešąją infrastruktūrą ir paslaugas.

Pajamų nelygybė Latvijoje yra viena didžiausių Europos Sąjungoje. Su skurdo rizika labiausiai susiduria pensininkai, neįgalieji, vieniši tėvai, gausios šeimos ir ilgalaikiai bedarbiai.

COVID-19 krizės poveikis

Dabartinė pandemija tapo iššūkiu Latvijos visuomenei ir ES fondų pajėgumams. Dėl koronaviruso pandemijos metu nustatytų apribojimų kilusi ekonomikos krizė labai paveiks Latvijos ekonomiką ir visuomenę. Šiuo metu šį poveikį sunku prognozuoti, nes dar neaišku, kaip pandemija toliau vystysis ir veiks pasaulio, ES bei Latvijos ekonomiką. Krizė pakeis tarptautinių rinkų ir vietos ekonomikos struktūras, bet šie pokyčiai taip pat gali suteikti galimybių plėtoti Latvijos ekonomiką.

Nepaisant su COVID-19 susijusių sunkumų, ES fondų investicijos į Latvijos ekonomiką 2020 m. nepasikeitė. Todėl, remiantis atnaujintomis makroekonominėmis prognozėmis, Latvijos BVP šiemet, palyginti su 2019 m., sumažės 7%, o ES fondų investicijų įnašas išliks 1,2 procentinio punkto (be šių investicijų šalies BVP sumažėtų 8,2%).

Šių metų liepos mėn. Europos Komisija patvirtino (Latvijos pateiktus) veiksmų programos pakeitimus, pagal kuriuos numatyta perskirstyti ES fondus, siekiant sumažinti COVID-19 padarinius. Pakeitimais 386 mln. EUR Europos Sąjungos finansavimo numatyta skirti ekonomikos gaivinimo priemonėms – greitai įgyvendinamiems projektams.

Lėšos pirmiausia skirtos sveikatos sistemos pajėgumų stiprinimui, užtikrinant skubias investicijas infektologijos ir psichiatrijos srityse. Jų taip pat numatyta skirti įmonėms remti, suteikiant apyvartinio kapitalo eksporto ir gamybos įmonėms, gamybos procesų modernizavimui ir ekonomikos stiprinimui. Be to, investicijos nukreiptos į socialinio ir ekonominio poveikio mažinimą, investuojant į užimtumo priemones ir įvairius infrastruktūros projektus. ■

Šiaurinėje Europoje dalyje įsikūrusi Latvija užima 64 559 km² plotą. Ji gali pasigirti daugiau kaip 12 000 upių ir 2 256 ežerais, dėl kurių ji pagal gėlo vandens išteklius užima ketvirtą vietą Europoje. Didžiąją dalį kraštovaizdžio sudaro derlingos žemumos, iš kurių 29% skirta žemės ūkiui ir mažiems ūkiams; o 56% visos teritorijos apaugusi miškais. 2019 m. šalyje gyveno 1 919 968 žmonės, bet gyventojų skaičius kasmet sumažėja 1%, ypač darbingo amžiaus gyventojų grupėje.

Ekonomika

2018 m. BVP toliau sparčiai didėjo: investicijos ir privatus vartojimas jį padidino iki daugiau kaip 4%. 2,6% infliacija išliko tokia pat kaip 2017 m. Prognozuojama, kad 2020 m. šalies BVP sumažės 7%, o 2021 m. gana greitai atsigaus (EK pavasario ekonominė prognozė).

Latvija yra viena iš labiausiai ES fondų pranašumais besinaudojančių šalių, investuojanti į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas, verslo konkurencingumą, tvarų transportą, užimtumą ir judumą. Ji taip pat gauna paramą, kad galėtų gerinti savo mokesčių administravimą bei sveikatos priežiūrą ir plėtoti savo kapitalo rinkas.

Nors šalis ir vejasi ES gyvenimo standartus, jos sostinės ir regionų ekonominiai skirtumai išlieka dideli. Rygoje ir jos apylinkėse sukuriama daugiau kaip pusė Latvijos BVP, o regionai yra skurdėsi ir nurodo lėtesnį augimą.

Pagrindinės prastos gyventojų sveikatos priežastys yra nedidelės viešosios išlaidos sveikatos priežiūrai ir nesveikas gyvenimo būdas. Papildomas viešasis finansavimas kai kuriuose regionuose pagerina sveikatos paslaugas. Šalis jau baigia pasiekti savo 2020 m. atsinaujinančiosios energijos tikslą, bet turi padidinti energijos vartojimo efektyvumą.

Darbo rinka

Nedarbo lygis 2018 m. nukrito iki 7,4%, nes stipri ekonomika pritraukia daugiau žmonių į darbo rinką ir taip padeda kompensuoti darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimą. 2020 m. vasaros viduryje dėl COVID-19 krizės jis pasiekė 9%, bet rugpjūčio ir rugsėjo mėn. padėtis ėmė šiek tiek gerėti.

Apskritai darbo rinkos rezultatai teigiami, bet darbo sąlygos ir gebėjimų lygiai įvairiuose regionuose skiriasi; nedarbas daug labiau paplitęs labiausiai nuo Rygos nutolusiuose regionuose. Didžiausia stoka pastebima su mokslu, technologijomis, inžinerija ir matematika, įskaitant IRT, susijusiuose sektoriuose ir sveikatos priežiūros srityje.

Švietimas, moksliniai tyrimai ir inovacijos

Latvija palyginti didelę savo BVP dalį investuoja į švietimą (2017 m. – 5,5%, palyginti su 4,7% ES vidurkiu). Tačiau galimybės naudotis kokybiškais švietimo paslaugomis yra nevienodos, nes didesnėse vidurinėse mokyklose ugdymo kokybė yra geresnė nei mažose kaimų mokyklose.

Jos investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą labai mažos: 2017 m. šių investicijų dalis sudarė 0,51% BVP (ES vidurkis – 2,1%) ir yra viena mažiausių Europos Sąjungoje. Tačiau iki 2020 m. vyriausybė ją planuoja padidinti iki 1,5% BVP.

Latvija yra vidutinė novatorė, pasižyminti pranašumais IRT infrastruktūros srityje. Tačiau jos skaitmeniniai gebėjimai prastesni už ES vidurkį, nes 52% gyventojų neturi pagrindinių skaitmeninių gebėjimų.

Prekyba

2018 m. eksportas buvo stiprus ir išaugo apie 3,6%. Daugiausia eksportuojama įrenginių ir mechaninių prietaisų, elektros įrangos ir medienos prekių. Dauguma Latvijos gamintojų dirba mažo pažangumo technologijų pramonės sektoriuose, kuriuose yra nedaug perspektyvų diegti inovacijas. 2017 m. našumo augimas pasiekė 4,7%, todėl Latvija pateko tarp didžiausių našumu pasižyminčių ES šalių.

Bendroji skaitmeninė rinka

Nors Latvija pirmauja Europos Sąjungoje šviesolaidinio ir 4G interneto diegimo srityje, miestų ir kaimų skaitmeninio atotrūkio mažinimas fiksuotojo plačiajuosčio ryšio aprėpties atžvilgiu tebėra iššūkis.

Skaitmeninėmis paslaugomis naudojasi plačiai ir vis dažniau, bet trūksta kvalifikuotų IT specialistų.

Vis daugiau latvių naudojami internetinėmis paslaugomis, pavyzdžiui, internetinės bankininkystės, elektroninės valdžios ir labai patobulintomis skaitmeninėmis viešosiomis paslaugomis. Vis dėlto Latvija turi gerinti gyventojų skaitmeninius gebėjimus, kad galėtų pasinaudoti įtraukios darbo rinkos pranašumais ir padidinti įmonių našumą bei skaitmeninių technologijų integraciją. ■

Protingos investicijos spartesniam augimui

Latvijos Respublikos finansų ministras Jānis Reirsas dalijasi savo mintimis apie Latvijos patirtį įgyvendinant ES fondus ir pristato savo tikslus kitam programavimo laikotarpiui.

Kaip Latvijai iki šiol pavyko įgyvendinti ES fondus?

2004–2018 m. laikotarpiu Latvija iš ES biudžeto gavo 11,77 mlrd. EUR, o jos pačios įnašas tuo pačiu laikotarpiu sudarė 3,098 mlrd. EUR. Nuo įstojimo į ES skirtumas tarp jos BVP ir ES vidurkio labai sumažėjo. Vidutinis ES fondų įnašas į BVP augimą siekia 1–1,5% per metus, todėl Latvija yra viena iš sėkmingiausių ES šalių.

Dabartiniu programavimo laikotarpiu iš ES fondų skirta 4,4 mlrd. EUR suma yra labai svarbi Latvijos ekonomikos augimui ir buvo neįkainojamas įnašas į BVP augimą ir užimtumą. Per šį laikotarpį daugiausia dėmesio skiriama protinoms ir pagrįstoms investicijoms, kad

jos būtų veiksmingos, tvarios ir ekonomiškai efektyvios.

Įdomu tai, kad, kaip parodė 2019 m. atliktos bendrosios gyventojų apklausos duomenys, 73% respondentų mano, kad ES fondų investicijos Latvijoje buvo apskritai sėkmingos, ir šis rodiklis yra didesnis nei per bet kurią ankstesnę nuo Latvijos įstojimo į ES atliktą apklausą.

Vis dėlto, nepaisant didelio praeityje pastebėto augimo, Latvija tebėra viena iš neturtingesnių ES valstybių narių, nes jos BVP vienam gyventojui sudaro tik 67% ES vidurkio. Be to, Latvijoje ir kituose nuo sostinės nutolusiuose regionuose smarkiai mažėja gyventojų ir vienam gyventojui tenka daug mažesnis BVP.

Kaip Latvijai sekasi kovoti su COVID-19 pandemija?

Pandemijos metu susidūrėme su naujais iššūkiais ir labai kintančia aplinka. Vis dėlto ši nauja realybė mums atvėrė naujų galimybių restruktūrizuoti savo ekonomiką ir prisitaikyti prie tikrosios padėties.

Iki šiol Latvija sėkmingai valdė COVID-19 plitimą, todėl ekonominei veiklai taikėme mažiau apribojimų. Dabar Latvija, kitaip nei per ankstesnę krizę, gali naudotis ES fondais ir diegti viešąsias investicijas, kad ekonomikai būtų lengviau atsigausti, o visuomenei – prisitaikyti prie naujos situacijos.

“ Turime apsvarstyti galimybę plačiau naudoti finansines priemones užtikrinant, kad būtų investuojama į tinkamus projektus, kuriais mažinamos sąnaudos ir generuojamos pajamos. ”

Svarbu pabrėžti, kad 2020 m., nepaisant COVID-19, ES fondų įgyvendinimo lygis išliko toks pat kaip anksčiau ir tai turėjo teigiamos įtakos šalies ekonomikos stabilumui.

Latvijos regioninės plėtros skirtumai yra treči pagal dydį iš visų EBPO šalių, tad kaip juos mažinsite kitu programavimo laikotarpiu?

Kad galėtume užtikrinti tvarų ir subalansuotą regionų vystymąsi, mums reikia integruotų investicijų, kurios, įgyvendinant kiekvienai konkrečiai vietai ir padėčiai pritaikytus sprendimus, sudarys sąlygas plėtoti paslaugas bei tinkamą infrastruktūrą ir gerinti gyvenimo kokybę bei verslo aplinką.

Skatinant vietos plėtrą ir kuriant darbo vietas, didinant eksportą ir pajamas, labai svarbus vaidmuo tenka kultūrai, nes ji pritraukia vietinių gyventojų ir turistų. Latvijos regionų kultūros bei istorijos paveldo įvairovė ir esama infrastruktūra leidžia mums pasiūlyti įvairių surinčių ir verslo susijusių galimybių.

Siekdami išspręsti regioninės plėtros problemas, ES paramą daugiausia skirsime integruotų plėtros strategijų įgyvendinimui. Pagrindinis mūsų tikslas yra sukurti savivaldybėms būtina paramos infrastruktūrą, kad jos galėtų teikti verslo ir kultūros paslaugas, o kartu – išsaugoti ir apsaugoti kultūros paveldą.

Taip pat numatyta remti viešųjų paslaugų gerinimą, atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus pokyčius ir diegiant pažangius sprendimus, kad savivaldybės galėtų dirbti efektyviai. Taip pat stiprinsime vietos teritorijų plėtros, administracinių procesų ir viešųjų erdvių gerinimo veikloje dalyvaujančių subjektų gebėjimus.

Kokie yra pagrindiniai Latvijos iššūkiai mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, švarios energijos ir tvaraus transporto srityse?

2017 m. transporto sektorius išmetė 41 % visų Latvijoje išmestų šiltnamio efekto sukeliančių dujų (ŠESD). Pagal ilgalaikį tikslą, t. y. iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, iki 2030 m. reikia pasiekti, kad į apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą neįtrauktas išmetamas ŠESD kiekis, palyginti su 2005 m., sumažėtų 6%. Reikėtų kurti tvarius bei novatoriškus transporto sprendimus ir šiuo tikslu pasiūlyti įperkamesnių, prieinamesnių ir klimatui palankesnių judumo alternatyvų.

Vienas iš Europos žaliojo kurso tikslų yra labai paskatinti daugiarūšį transportą, siekiant padidinti sistemos efektyvumą. Kad būtų galima sumažinti spūstis ir taršą, ypač miestų teritorijose, būtina plėtoti daugiarūšio transporto jungtis ir dviračių infrastruktūrą.

Latvijoje taip pat svarbu plėtoti viešojo transporto sistemą, kurios pagrindinis komponentas būtų geležinkeliai, užtikrinant laipsnišką geležinkelių tinklo elektrifikaciją ir jau elektrifikuotų jo dalių modernizaciją.

Ko Latvija tikisi pasiekti 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu?

Per kitą programavimo laikotarpį Latvija daug dėmesio skirs reformoms ir investicijoms, kuriomis didinamas jos ekonomikos našumas ir įmonių konkurencingumas, stengdamasi pereiti prie žinių ekonomikos. Todėl Latvijos įmonės, kurdamos naujus produktus ir paslaugas, galės pasinaudoti žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos pranašumais. Mūsų tikslas yra užtikrinti, kad augimą visuose regionuose pajustų visi Latvijos gyventojai.

Atsižvelgiant į demografines ir darbo rinkos tendencijas, toliau vyti išsivysčiusias šalis galima tik labai padidinus našumą. Todėl į verslo paramos investicijas, kaip ir į visų kitų ekonomikos sektorių investicijas, reikėtų žvelgti per našumo prizmę. Turime apsvarstyti galimybę plačiau naudoti finansines priemones užtikrinant, kad būtų investuojama į tinkamus projektus, kuriais mažinamos sąnaudos ir generuojamos pajamos.

Latvijos 2021–2027 m. nacionalinio plėtros plano šūkis yra „Visuomenės elgesio pokyčiai – kelias į plėtrą“, o tai reiškia, kad savo kelyje visuotinės gerovės link dar turime pašalinti daug plėtros kliūčių. Jų randasi dėl mūsų požiūrio, elgesio ir mąstysenos, kuriuos būtina pakeisti mūsų aplinkos, darbo, švietimo ir bendravimo su kitais žmonėmis srityse.

Pagal nacionalinį plėtros planą Latvija yra nustačiusi penkis pagrindinius kito programavimo laikotarpio tikslus, kurie visiškai atitinka bendruosius sanglaudos politikos tikslus:

pažangesnė Europa: novatoriška ir pažangi ekonomikos pertvarka – mokslinių tyrimų pajėgumų didinimas ir gebėjimų ugdymas, įmonių ir skaitmeninio rėmimas;

žalesnė Europa: poveikio klimatui neutralumas, prisitaikymas prie klimato kaitos ir aplinkos apsauga;

geriau sujungta Europa: saugaus, tvaraus ir prieinamo transporto plėtojimas ir skaitmeninio junglumo gerinimas;

socialiai atsakingesnė Europa: vienodos galimybės ir prieiga prie švietimo, sveikatos priežiūros bei darbo rinkos, tinkamos darbo sąlygos, socialinė apsauga ir įtrauktis;

piliečiams artimesnė Europa: tvari ir integruota regioninė plėtra.

Kaip galite užtikrinti, kad Latvijos regionai ir miestai galėtų tvirtai bendradarbiauti įgyvendindami įvairias plėtros strategijas ir prioritetus?

Taip pat reikėtų pabrėžti, kad siekiant visų pirmiau nurodytų tikslų ir ieškant geriausių sprendimų turės dalyvauti visuomenė. Rengiant planą aktyvaus vaidmens ėmėsi mūsų socialiniai ir bendradarbiavimo partneriai. Platus visuomenės dalyvavimas planuojant investicijas didina pasitikėjimą ir užtikrina, kad mūsų partneriai aktyviai dalyvautų ir vykdant projektus. Mūsų prioritetas yra užmegzti tvirtą visų Latvijos regionų ir miestų bendradarbiavimą, įgyvendinant integruotą, įvairiomis teritorijų strategijomis grindžiamą požiūrį.

Vienas iš pagrindinių našumo didinimo veiksnių yra pažangios inovacijos, užtikrinamos tvirtai bendradarbiaujant mokslininkams ir pramonės atstovams. Naudojantis sanglaudos politikos finansavimu Latvijoje buvo sukurtos veiksmingos inovacijų ir našumo skatinimo priemonės. Elgesio pokyčių taip pat reikia mokslo ir inovacijų srityse, kad mokslininkai ir pramonės atstovai galėtų dirbti išvien ir kurti sinergijas.

Tolesnis ekonomikos augimas ir geresnis gyvenimo lygis priklausys nuo mūsų gebėjimo kurti naują žiniomis grindžiamą konkurencinį pranašumą greitai kintančioje aplinkoje. To galima pasiekti

didinant našumą investicijomis į žmogiškąjį kapitalą, mokslinius tyrimus bei inovacijas ir diegiant naujas skaitmenines technologijas.

Lemiamas veiksnys kuriant naują konkurencinį pranašumą yra įmonių verslo modelių keitimas pereinant nuo trumpalaikio pelningumo prie ilgalaikio našumo, kuris veda prie tvaraus pelningumo.

ES fondai jau padėjo stiprinti tinkamą ekosistemą ir bendradarbiavimo platformas, kuriomis naudojasi mokslininkai ir pramonės atstovai, todėl Latvijos verslininkai gali kurti unikalius, didelį pridėtinės vertės potencialą turinčius produktus. ■

Ministry of Finance of the Republic of Latvia

IŠ ES LĖŠŲ FINANSUOJAMI PROJEKTAI PADEDA LATVIJAI PEREITI PRIE ŽINIŲ EKONOMIKOS

LATVIJOS UNIVERSITETO MOKSLO NAMAI

Bendra investicijų suma 12 231 500 EUR
ERPF bendras finansavimas 10 396 840 EUR

Latvijos universitetas savo Akademiniam centre Rygos Tornakalnio rajone sėkmingai baigė statyti Mokslo namus ir įsteigė juose pažangiausią šalies studijų ir mokslinių tyrimų centrą. Jame universitetas galės vienoje vietoje sutelkti savo fizikos, medicinos ir gyvybės mokslų studijų bei mokslinių tyrimų veiklą ir taip paskatinti studijų bei mokslinių tyrimų tarpusavio sąsajas ir užtikrinti efektyvų išteklių naudojimą.

Išmaniajame dideliu energijos vartojimo efektyvumu pasižyminčiame pastate įrengtos pažangia įranga aprūpintos 78 mokslinių tyrimų ir studentų mokymo laboratorijos. Moderni darbo aplinka padeda pritraukti jaunų mokslo talentų dirbti vietos mokslo įstaigose ir užsienio mokslininkų bei ekspertų užsiimti mokslinių tyrimų veikla. Čia gali mokytis iki 2 000 studentų ir dirbti 450 mokslo ir akademinio darbuotojų.

Pirmasis Akademinio centro mokslo ir mokslinių tyrimų pastatas – Gamtos namai – buvo atidarytas 2015 m. Šiuo metu universitetas centrą plečia ir iki 2022 m. planuoja pastatyti bei įrengti trečiąjį – didžiausią – savo pastatą. Iš viso veiks keturi studijų ir mokslinių tyrimų pastatai: Gamtos namai (gamtos ir gyvybės mokslai), Mokslo namai (fizikos ir medicinos mokslai), Raštų namai (socialiniai ir humanitariniai mokslai) ir Technologijų namai.

Šis projektas yra vienas iš geriausių sėkmingo naudojimosi struktūriniais fondais pavyzdžių Latvijos švietimo ir mokslo srityse.

<https://www.akademiskaiscentrs.lu.lv/en/>

LAFIVENTS. DIRBTINIS INTELEKTAS DIDINA PASTATŲ ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMĄ

Bendra investicijų suma 254 400 EUR
ERPF bendras finansavimas 174 800 EUR

Latvijos rinkoje pirmaujanti pastatų mikroklimato įmonė *Lafivents* kuria pastatų valdymo automatizavimo sistemą *iPasse*.

Pagal ES struktūrinių fondų lėšomis bendrai finansuojamą projektą įmonė atliko pramoninį tyrimą, siekdama sukurti pastatų valdymo ir automatizavimo sistemų algoritmus MATLAB / *Simulink* aplinkoje. Ji taip pat sukūrė eksperimentinius projektus, kuriuos taikant, technologinius komponentus galima perkelti iš laboratorijos į dirbtinai sukurtą aplinką, kurios sąlygos labiau atitinka tikrovę.

Projekto metu *Lafivents* sukūrė produktą, kuriuo naudojantis klientams siūlomos įvairios paslaugos, pavyzdžiui, lyginamoji energijos vartojimo pastatuose duomenų analizė, kurią atliekant lyginamas faktinis energijos suvartojimas su modeliuojant apskaičiuotu energijos suvartojimu ir taip įvertinamas inžinerinių sistemų efektyvumas bei prognozuojama finansinė energijos taupymo grąža.

<http://www.lafivents.lv/en>

AERONES. AUKŠTUMAS PASIEKUSIOS DAUGIAROTORĖS TRANSPORTO PRIEMONĖS

Bendra investicijų suma 686 100 EUR
ERPF bendras finansavimas 240 130 EUR

Šiuo metu įmonė AERONES kuria labai didelius dronus, galinčius pakelti iki 100 kilogramų. Per bandomąjį skrydį ši transporto priemonė pakėlė parašutininką į 330 m aukštį, iš kurio jis atliko pirmąjį pasaulyje šuolį su parašiotu iš drono.

Pagal šį projektą kuriamas nuotolinio valdymo ir autonominio skraidymo sprendimas našioms daugiarotorėms oro transporto priemonėms, pasižyminčioms iki 100 kg keliama galia, ir sprendimas, skirtas automatizuotai saugos sistemai arba elektronikai.

Siekdama užtikrinti, kad specialiomis bandymo sąlygomis įgyvendinami bandomieji projektai galėtų tapti plačiam visuomenei prieinama paslauga, įmonė AERONES kuria sprendimus, kurie užtikrintų jos daugiarotorių oro transporto priemonių skrydžių saugą. Ji naudoja įvairius nuotolio, aukščio, slėgio, akceleracijos, greičio ir aplinkos skenavimo bei matavimo jutiklius ir tobulina daugiarotorių oro transporto priemonių valdymą.

Todėl droną galima skraidinti nustatytame aukštyje, užtikrinant aukštą saugos lygį; gauti pranešimus apie elektros linijas bei medžius ir šių kliūčių išvengti; užtikrinti saugų nuotolinį dronų valdymą, laikantis dažnių apribojimų; ir skraidinti droną prastomis oro sąlygomis.

Šis projektas vykdomas bendradarbiaujant su Rygos technikos universitetu.

<https://www.aerones.com/other/funding/>

HUGO.LV – EUROPOS LYDERĖ KALBŲ TECHNOLOGIJŲ SRITYJE

Bendra investicijų suma 2 000 000 EUR
ERPF bendras finansavimas 1 700 000 EUR

Valstybės administracijos mašininio vertimo platformoje *Hugo.lv* kiekvienas Latvijos gyventojas gali naudotis nemokama technologija. Naudotojai gali automatiškai išsiversti dokumentus, skaityti interneto puslapius, naudotis elektroninėmis paslaugomis ir susipažinti su teisės aktais pasirinkta kalba.

Vykdamas šį projektą *Hugo.lv* buvo pritaikyta atsižvelgiant į silpnaregių ir disleksiją turinčių žmonių poreikius, įtraukiant latvių kalbos atpažinimo ir kalbos sintezės funkcijas. Šiomis funkcijomis kalbą galima konvertuoti į rašytinį tekstą, o rašytinį tekstą – į skaitymą balsu.

Transkribavimo priemonė yra dar vienas kalbos technologijos sprendimas, kuriuo siekiama gerinti valstybės administravimo sistemą. Ja naudojantis lengviau protokoluoti bei transkribuoti posėdžius ir galima nustatyti atskirus pranešėjus bei pažymėti juos protokole.

Trejus metus iš eilės *Hugo.lv* mašininio vertimo programa laimėjo tarptautinio mašininio vertimo konkursą WMT, pralenkdama kitų pasaulinio masto dalyvių pasiūlytus sprendimus. Dėl šios naujos platformos Latvija tapo Europos lydere kalbos technologijų taikymo skaitmeninant viešąjį administravimą srityje.

Šį projektą parengė Kultūros informacinių sistemų centras, bendradarbiaudamas su įmone *Tilde*.

<https://hugo.lv/lv/About>

VIZULO ŠVIESA VEIKSMINGAM MEDŽIŲ AUGINIMUI EFEKTYVIAI VARTOJANT ENERGIJĄ

Bendra investicijų suma 608 500 EUR
ERPF bendras finansavimas 427 940 EUR

Natūrali šviesa yra vienas svarbiausių augalų aplinkos veiksnių. Ji tiekia fotosintezei reikiamą energiją ir signalus, kuriais reguliuojami įvairūs procesai. Šviesa taip pat labai svarbi vegetatyviniams augalų dauginimuisi *in vitro* ir *ex vitro* sąlygomis.

Daugelis rinkoje esančių LED šviestuvų pasižymi raudonuju ir mėlynuoju spektrais ir yra skirti naudoti kaip papildomi šviesos šaltiniai šiltnamiuose. Platesnio spektro šviesą skleidžiantys šviestuvai paprastai yra labiau specializuoti ir skirti ypatingoms auginimo sąlygoms (auginimui viduje, *in vitro*) ir (arba) tam tikroms plačiai auginamoms rūšims arba veislėms. Vis dėlto jie nebūtinai pasižymi pakankamu energijos vartojimo efektyvumu arba gali užtikrinti medžių auginimui tinkamą spektrą.

Bendradarbiaudama su nacionalinės svarbos Latvijos miškų mokslo centru – mokslinių tyrimų institutu *Silava* – LED šviestuvus gaminanti Latvijos įmonė VIZULO tiria galimybes didinti medžių auginimo efektyvumą *in vitro* sąlygomis bei pagerinti poskiepių mikropjaustymo procesą ir šiuo tikslu kuria LED šviestuvų sistemas, užtikrinančias prie konkrečių poreikių pritaikytą šviesos spektrą.

<https://www.vizulo.com/en/news>
<http://www.silava.lv/mainen/aboutus.aspx>

WIDE – EKSPERIMENTINIS PROTEZAMS SPAUSDINTI PRITAIKYTAS 3D SPAUSDINTUVAS

Bendra investicijų suma 167 900 EUR
ERPF bendras finansavimas 114 600 EUR

Naudodamasi ES struktūrinių fondų parama Latvijos įmonė *WIDE* sukūrė 3D spausdintuvą su integruota visą procesą automatizuojančia programine įranga, kuriu galima spausdinti protezus.

WIDE įsteigė virtualią protezų kliniką ir savo programinei įrangai gavo CE ženklą. Įmonė gamina spausdintus 3D protezus ir ortezus, kurie yra individualiai pritaikomi prie pacientų poreikių pagal skenuotą trimatį jų galūnių vaizdą.

Norint pradėti taikyti naujas medicinos prietaisų gamybos technologijas, protezų laboratorijoms paprastai reikia investuoti į brangius instrumentus, įrangą ir mokymą. *WIDE* įgyvendina naują požiūrį – siūlo reikiamą infrastruktūrą, programinę įrangą ir specialistus. Įmonė sukūrė tinklalapį, į kurį bet kuris gydytojas, specialistas arba technikas gali įkelti skenuotą trimatį savo paciento galūnių vaizdą. Tada, naudojantis programine įranga, sukuriami projektai, kurie išsiunčiami į artimiausią 3D spausdinimo centrą.

Projektą vykdė įmonė *Baltic3d.EU*, bendradarbiaudama su įmone *Custom3D Tech* ir Ventspilio taikomųjų mokslų universitetu.

<https://wide.tech>

NOVATORIŠKA GALIMYBĖ PADĖTI ŠIRDIES LIGOMIS SERGANTIEMS PACIENTAMS

**Bendra investicijų į 5 projektus suma 2 448 400 EUR
ERPF bendras finansavimas 800 000 EUR**

Atsižvelgdama į visuotinius farmacijos pramonės pokyčius ir pasaulio viešosios sveikatos rodiklius, įmonė *Grindeks* daug dėmesio skiria plėsdama savo vaistų nuo širdies ir kraujagyslių ligų, centrinės nervų sistemos sutrikimų ir vaistų nuo vėžio bei diabeto asortimentą. Įmonė taip pat kuria veikliąsias vaistines medžiagas, siekdama per penkerius metus labai padidinti jų įvairovę iki mažiausiai 40 medžiagų.

Grindeks yra viena iš Farmacijos, biomedicinos ir medicinos technologijų kompetencijos centro steigėjų. Dalyvaudama šiame centre ji padeda užsitikrinti ERPF finansavimą ir taip padidinti mokslinių tyrimų pastangas. Ji sėkmingai atliko cheminius ir eksperimentinius naujų originalių kandidatinių vaistų nuo širdies ir kraujagyslių ligų mokslinius tyrimus ir užbaigė pirmąjį klinikinių tyrimų etapą. Šie nauji originalūs vaistai įrodys Latvijos medicinos mokslinių tyrimų srityje dirbančių mokslininkų gebėjimus pagaminti pirmuosius nuo praėjusio amžiaus devintojo dešimtmečio Latvijos įmonėje sukurtus ir išstobulintus vaistus.

Naudodamasi ERPF finansavimu *Grindeks* šiuo metu vykdo penkis mokslinių tyrimų projektus, pagal kuriuos kuriamos naujos generinės veikliosios vaistinės medžiagos ir užbaigti vaistiniai preparatai. Ji taip pat vykdo kelis biologinio įsisavinamumo ir ikiklinikinius tyrimus, kuriuos reikia atlikti norint sukurti naujus originalius kandidatinius vaistus.

Grindeks yra Baltijos šalyse pirmaujanti farmacijos įmonė, turinti gamybos vietas Latvijoje, Estijoje bei Slovakijoje ir atstovybes vienuolikoje šalių. ■

<https://grindeks.lv>

DUOMENŲ CENTRAS

Investicijos į oro kokybę siekiant regioninės plėtros

Švarus oras yra labai svarbus mūsų sveikatai ir aplinkai. Tačiau padidėjus pramonės ir energijos gamybai, deginant iškastinį kurą bei biomasę ir labai suintensyvėjus eismui mūsų keliuose, mūsų miestai ir miesteliai kenčia nuo oro taršos.

Dėl prastos oro kokybės žmonių miršta daugiau, nei žūsta per avarijas keliuose, todėl oro kokybė yra dažniausia su aplinka susijusi ankstyvos mirties priežastis Europoje, kurioje tokių atvejų kasmet užregistruojama po daugiau kaip 390 000. Oro tarša taip pat turi įtakos mūsų gyvenimo kokybei, nes sukelia arba paaštrina astmą ir kvėpavimo sutrikimus. Ekonominiu požiūriu dėl oro taršos mažėja darbo dienų skaičius ir didėja sveikatos priežiūros išlaidos, o labiausiai kenčia tokios pažeidžiamos gyventojų grupės, kaip vaikai, astma sergantys ir vyresnio amžiaus žmonės. Galiausiai ji kenkia ekosistemoms, nes atsiranda pernelyg didelė tarša azotu (eutrofikacija) ir susidaro rūgštusis lietus. Todėl investicijos į oro taršos mažinimą ne tik didina žmonių gerovę ir padeda apsaugoti gamtos išteklius, bet ir atneša ekonominės naudos bei skatina regioninę plėtrą.

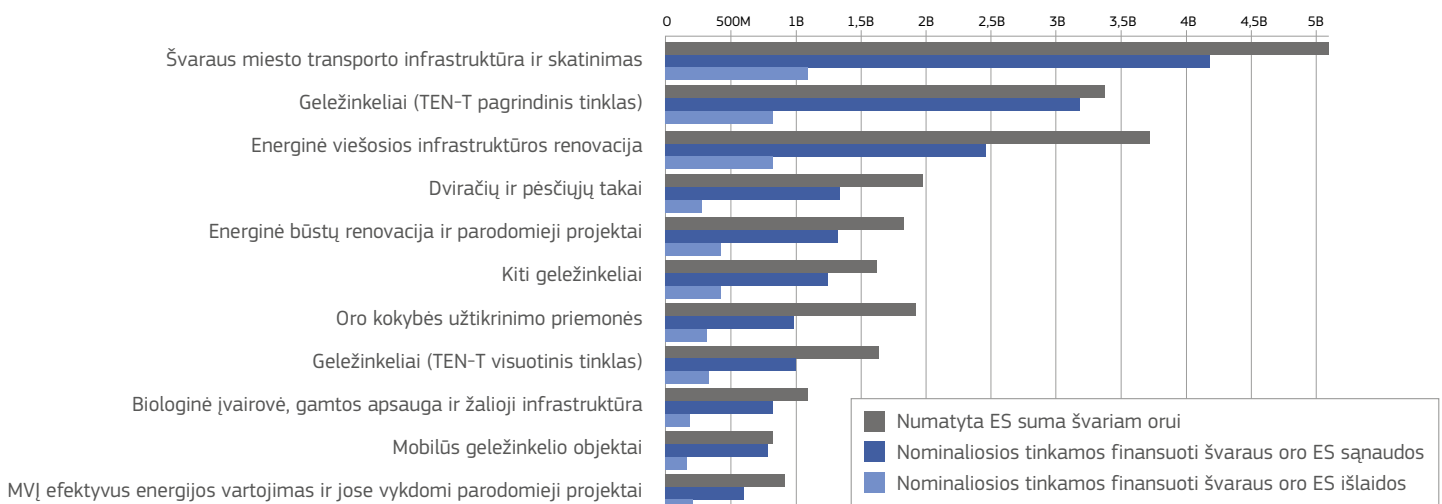
Sanglaudos politika padeda siekti švaraus oro tikslų

Siekti 2030 m. Europos švaraus oro tikslų Europos regionams ir valstybėms narėms padedama pagal sanglaudos politiką teikiant Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo paramą. 2014–2020 m. laikotarpiu pagal šią politiką buvo skirta daugiau kaip 30 mlrd. EUR investicijoms, kuriomis tiesiogiai siekiama mažinti taršą.

Nors švaraus oro tikslams skirtų sanglaudos politikos išlaidų stebėseną 2014–2020 m. teisės aktuose aiškiai nenustatyta, sąlygos jai buvo sudarytos Komisijos tarnybų susitarimu.

Todėl šios politikos įnašas siekiant šių tikslų stebimas taikant sistemą, sudarytą iš rodiklių, kuriais kiekybiškai įvertinamos siekti švaraus oro tikslų padedančios išlaidos, kiekvienai investicijų kategorijai (intervencinių veiksmų sričiai) priskiriant tam tikrą koeficientą. Šie rodikliai buvo parengti taikant ES klimato srities *Rio rodiklius* (žr. 2014–2020 m. ESI fondų klimato srities išlaidų stebėsenos metodiką), vadovaujantis toliau išdėstyta logika.

2014–2020 M. ŠVARIAM ORUI SKIRTŲ SANGLAUDOS POLITIKOS LĖŠŲ STEBĖSENA. INTERVENCINIŲ VEIKSMŲ SRITYS

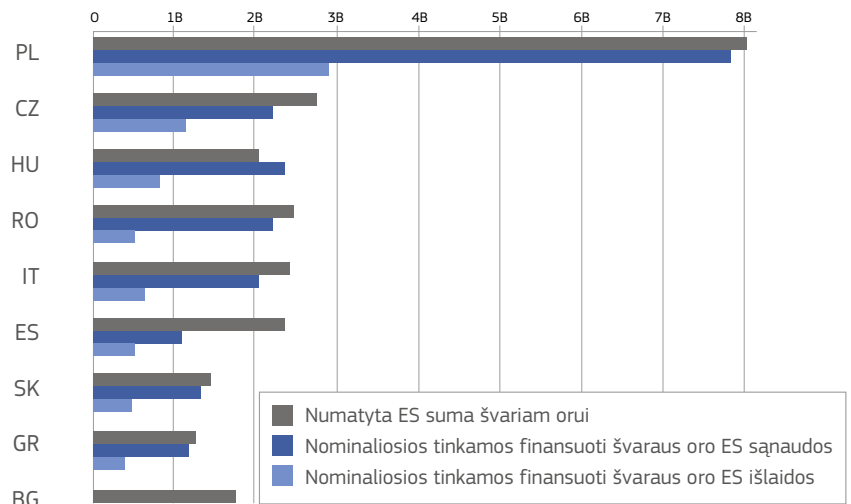

KOMISIJOS ŠVARAUS ORO PROGRAMA

Šia programa siekiama iki 2030 m. perpus sumažinti oro taršos poveikį sveikatai, palyginti su 2005 m. ES oro kokybės tikslai remiasi didžiausios kenksmingų medžiagų, pavyzdžiui, sieros dioksido, azoto oksidų arba kietųjų dalelių, koncentracijos lygiais.

Kiekviena ES valstybė narė taip pat yra įsipareigojusi 2020–2029 m. siekti nacionalinių išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo tikslų, o nuo 2030 m. – dar platesnio užmojo tikslų. Be to, į sektorinius teisės aktus įtraukti su konkrečiais teršalų išmetimo šaltiniais susiję tikslai (pavyzdžiui, taikomi degalams).

2014–2020 m. švariam orui skirtų sanglaudos politikos lėšų stebėseną pagal valstybes nares

Investicijų kategorijos, kurios yra svarbiausios siekiant švaraus oro tikslų, užskaitomos visiškai, taikant 100% koeficientą. Į jas patenka oro kokybės užtikrinimo priemonės ir dviračių infrastruktūra.

Kategorijoms, kuriomis taršos mažinimo tikslų padedama siekti iš dalies, taikomas 40% koeficientas. Prie jų, be kita ko, priskiriami geležinkeliai, atsinaujinančioji energija, namų ūkių atliekų tvarkymas, žalioji infrastruktūra ir energijos vartojimo efektyvumo skatinimo priemonės.

Visos kitos išlaidos, laikantis konservatyvaus požiūrio, laikomos nepadedančiomis siekti švaraus oro tikslų (0% koeficientas). Kilus abejonų, investicijų kategorijos priskiriamos prie šios grupės.

Labiausiai siekti tikslų padeda investicijos į švarų miestų transportą

Pirmesniame puslapyje pateiktoje diagramoje nurodyti bendri finansiniai asignavimai svarbiausioms intervencinių veiksmų sritims, kurios labiausiai prisideda prie švaraus oro tikslų, pritaikius atitinkamą koeficientą.

Investavimo pažangos stebėseną pagal valstybes nares

Investicijoms įgyvendinti reikia laiko: nuo planavimo, projektų atrankos iki projektų įgyvendinimo. Pirmiau pateiktoje diagramoje parodyti asignavimai ir valstybių narių pažanga diegiant investicijas, kuriomis padedama siekti švaraus oro tikslų. Norint pamatyti laikui bėgant padarytą pažangą, diagramos duomenis galima filtruoti pagal metus.

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://bit.ly/33aUrq8>

**Gal turite klausimą, kurį norėtumėte aptarti būsimuose
Panoramos DUOMENŲ CENTRO straipsniuose?**

**Gal turite duomenų rinkinį, kurį norėtumėte pasiūlyti įkelti
į ESI fondų atvirųjų duomenų platformą?**

Jei taip, rašykite e. pašto adresu REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Sekite diskusijas tinkle TWITTER pagal saitąžodį „#ESIFOpenData“

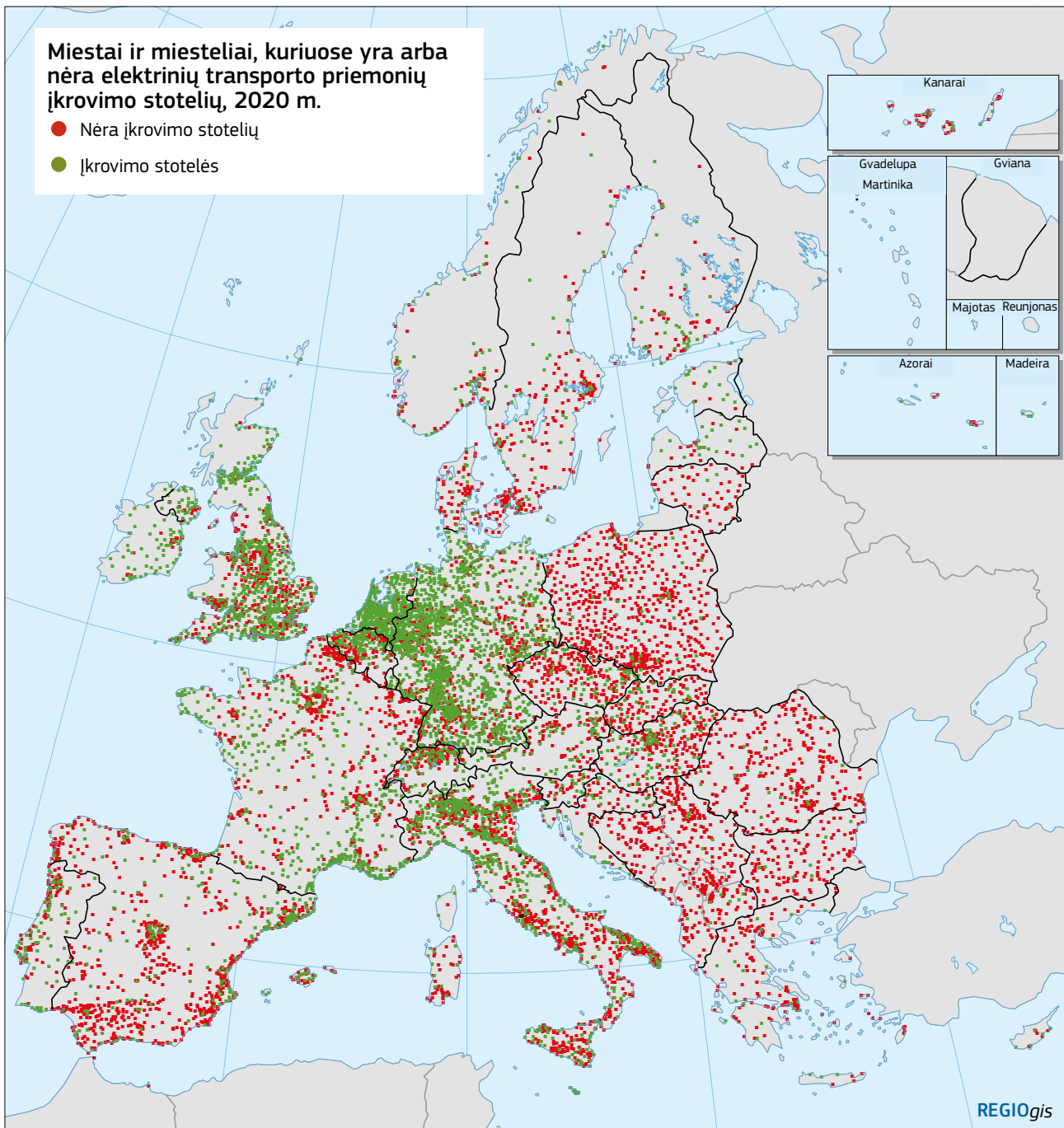
arba užsisakykite mūsų naujienlaiškį adresu http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788.

Žalesnio transporto galimybės ES miestuose ir miesteliuose

Miestai ir miesteliai, kuriuose yra arba nėra elektrinių transporto priemonių įkrovimo stotelių, 2020 m.

Europos Komisija siūlo iki 2030 m. 55% sumažinti Europos Sąjungoje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, palyginti su 1990 m. išmestu kiekiu. Vis dėlto lengvųjų automobilių išmetamas teršalų kiekis tebėra 20% didesnis nei

1990 m. Todėl reikia skubiai pereiti prie efektyvesnių, mažesnių ir elektra varomų automobilių. Viena iš greito perėjimo prie elektrinių transporto priemonių ir plataus jų naudojimo kliūčių yra viešųjų įkrovimo stotelių stoka. Pavyzdžiui, 2020 m. daugiau kaip pusėje iš mūsų 8 500 miestų ir miestelių nebuvo elektrinių transporto priemonių įkrovimo stotelių. Ypač mažesniuose miestuose įmonės gali baimintis, kad jų investicijų grąža nepadengs jų išlaidų.

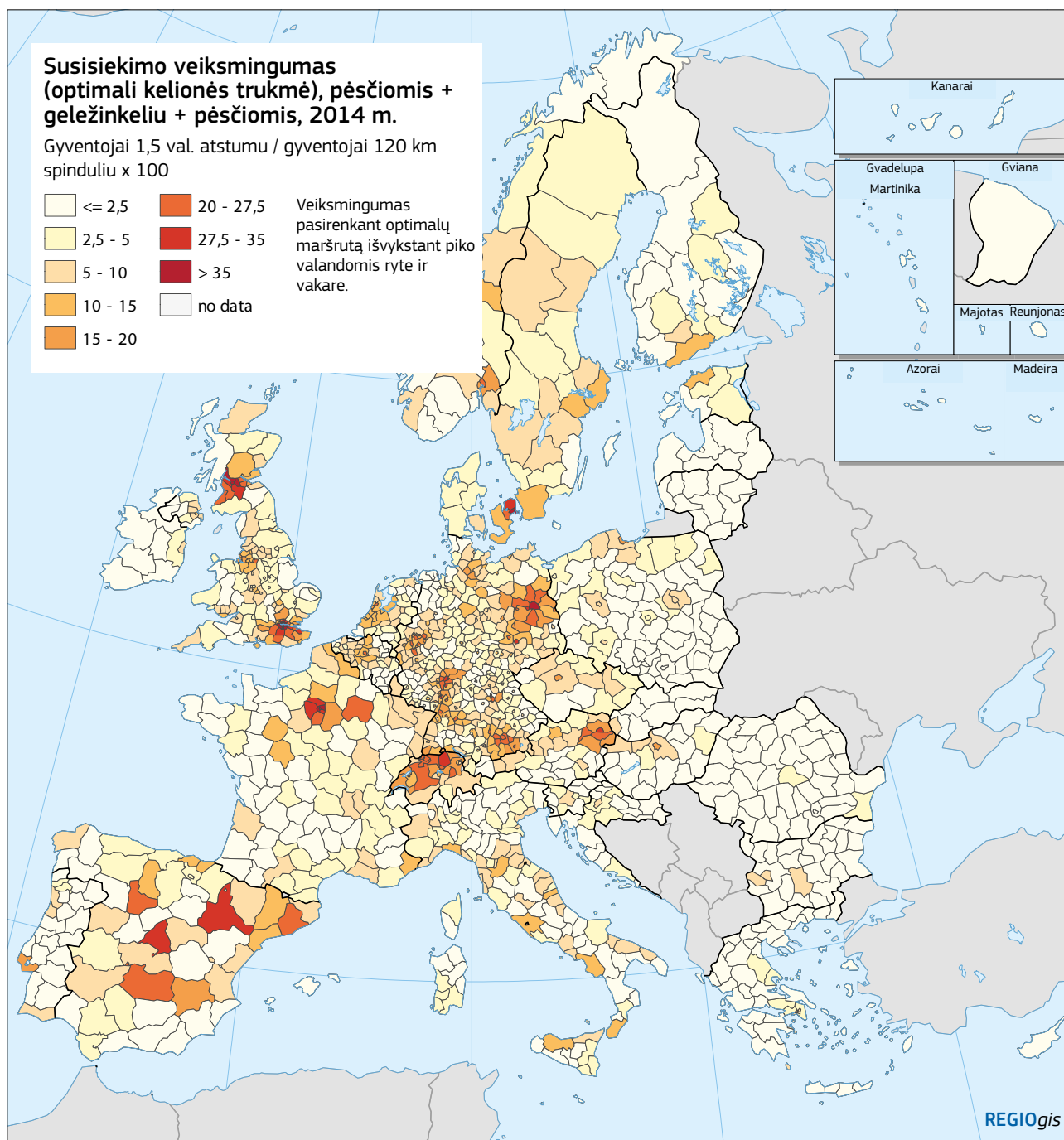

Šaltinis – OpenChargeMap, REGIO-GIS.

Susisiekimo veiksmingumas (optimali kelionės trukmė), pėsčiomis + geležinkeliu + pėsčiomis, 2014 m.

Kitas išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo būdas – važiuoti ne automobiliu, bet traukiniu. Daugelyje didžiųjų Vakarų Europos miestų greitieji traukiniai kursuoja dažnai, todėl yra puiki alternatyva stovėjimui spūstyje. Žemė-

lapyje parodyta gyventojų dalis, gyvenanti 120 km atstumu, kurį traukiniu ir pėsčiomis galima įveikti per pusantros valandos. Tokiuose miestuose, kaip Kopenhaga, Paryžius, Berlynas, Madridas, Londonas ir Viena, šis rodiklis yra didelis, o daugumoje Rytų Europos regionų – labai mažas. Daugiau šios analizės informacijos galima rasti naujame darbo dokumente *Rail transport performance in Europe (Geležinkelių transporto veiklos rezultatai Europoje)*: <https://europa.eu/lqV76Mm>

Šaltiniai – REGIO-GIS, Tarptautinė geležinkelių sąjunga (UIC), geležinkelių operatoriai, Eurostatas.

REGIOSTARS

2 0 2 0

Nepriklausoma komisija, kuriai buvo pavesta išsiaiškinti išskirtiniausius Europos projektus, atrinko **25 šių metų REGIOSTARS apdovanojimų finalininkus**. Apdovanojimai kiekvienos iš penkių pagrindinių projektų kategorijų ir viešojo balsavimo nugalėtojams buvo įteikti per spalio 14 d. Belgijos mieste Briuselyje vykusią 18-ąją 2020 m. Europos regionų ir miestų savaitę.

Šių metų Europos regionų ir miestų savaitė vyko tris savaites iš eilės; kiekviena iš jų buvo skirta aktualiai temai:

spalio 5–9 d. – *Daugiau galių piliečiams,*

spalio 12–16 d. – *Sanglauda ir bendradarbiavimas,*

spalio 19–22 d. – *Žalioji Europa, bendradarbiaujant su Žaliaja savaitė.*

Dėl COVID-19 pandemijos dauguma renginių buvo skaitmeniniai, išskyrus pagrindinius renginius, praktinius seminarus, kai kurias regionines degustacijas ir parodas.

2020 m. apdovanojimų kategorijos:

PRAMONĖS PERTVARKA KURIANT PAŽANGIĄ EUROPA

ŽIEDINĖ EKONOMIKA KURIANT ŽALIĄ EUROPA

ĮGŪDŽIAI IR ŠVIETIMAS KURIANT SKAITMENINĘ EUROPA

PILIEČIŲ DALYVAVIMAS KURIANT DARNIUS EUROPOS MIESTUS

JAUNIMO ĮGALĖJIMAS SIEKiant TARPVALSTYBINIO BENDRADARBIAVIMO.
INTERREG – 30 METŲ

PRAMONĖS PERTVARKA KURIANT PAŽANGIĄ EUROPAŲ

★
NUGALĖ-
TOJAS

ESA BIC Portugal – Portugalija (ERPF)

Novatoriškas ESA Portugalijos kosmoso sprendimų centras propaguoja kosmoso technologijas, susijusias su novatoriškais sprendimais ne kosmoso rinkose. Pagal projektą buvo paremti verslininkai, kurie, naudodamiesi kosmoso infrastruktūra, plėtoja naują verslą pažangiųjų miestų, transporto, logistikos, sveikatos, žemės ūkio, mėlynosios ekonomikos ir aplinkos srityse. Per pirmuosius penkerius jo vykdymo metus buvo sugeneruota 11,5 mln. EUR ir sukurta daugiau kaip 100 labai kvalifikuoto darbo vietų trisdešimtyje novatoriškų pradedančiųjų įmonių.

<https://space.ipn.pt/>

Smart Solar Charging Region Utrecht – Nyderlandai (Europos regioninės plėtros fondas – ERPF)

Utrechto Lomboko rajonas yra žinomas kaip novatoriškiausia bandomoji pažangiojo įkrovimo saulės energija teritorija. Ji buvo išplėsta prijungiant penkias tarpusavyje susietas regiono teritorijas, kurių kiekvienoje elektromobiliams įkrauti naudojama vietoje pagaminta saulės energija. Ši energija saugoma automobilių akumulatoriuose ir energijos poreikio piko metu ją galima grąžinti į tinklą. Sistema *Vehicle2Grid* paskatino ekonominę veiklą ir prisidėjo prie aplinkosauginio bei socialinio tvarumo ir mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos.

<https://smartsolarcharging.eu/>

HyTrEc2 – Hydrogen Transport Economy for the North Sea Region 2 – Danija (ERDF)

Norint įgyvendinti platų Europos užmojį – sukurti nulinio grynojo anglies dioksido kiekio energijos sistemą, reikės daug vandenilio. Šis projektas skatina žaliąjį vandenilį ir novatoriškus transporto sprendimus bei gebėjimus, siekiant įgyvendinti bendrą švaresnės Šiaurės jūros regiono ekonomikos viziją. Pagal šį projektą gaminamas atsinaujinantis vandenilis, kuriuo galima pildyti įvairių transporto priemonių degalų atsargas, rengiamas mokymas ir ugdomi gebėjimai, siekiant skatinti perėjimą prie vandenilio visame regione.

<https://northsearegion.eu/hytrec2/>

House of Digitilization – Austrija (ERPF)

Pagal šį pavyzdinį Žemutinės Austrijos skaitmeninio strategijos projektą sukurta regioninė švietimo, mokslo, verslo ir administravimo ekosistema. Projektas susieja viena kitą papildančią patirtį ir infrastruktūrą, kad regiono įmonėse būtų galima skatinti skaitmeninius sprendimus. Šios veiklos rezultatai – nauji kvalifikacijų formatai, novatoriški gaminiai bei procesai ir su COVID-19 susijusių problemų sprendimai.

<https://www.ecoplus.at/interested-in/house-of-digitalization/>

Metal 3D Innovations (Me3DI) – Suomija (ERPF)

Dalyvaudama Pietų Karelijoje įsteigtuose 3DP žinių klasteriuose *Me3DI* komanda kaupia ir sklaidžia praktinę pramoninio trimačio metalų spausdinimo patirtį. Inžinieriai, dizaineriai, sistemų, medžiagų ir su procesais susijusių paslaugų teikėjai, MVĮ, mokslinių tyrimų ir plėtros įstaigos ir galutiniai naudotojai gali susipažinti su 3DP vertės kūrimo bei tiekimo grandine ir kurdami savo gaminius sutaupyti laiko bei medžiagų.

<https://bit.ly/31cAFJQ>

ŽIEDINĖ EKONOMIKA KURIANT ŽALIĄ EUROPA

NUGALĖ-
TOJAS

Take the cool food challenge – Prancūzija, Jungtinė Karalystė (ERPF)

Dėl maisto susidaro penktadalis mūsų asmeninio anglies pėdsako. Remiantis maisto, mitybos ir aplinkos ekspertų žiniomis, projektas atskleidė, kaip pavieniai asmenys, bendruomenės ir organizacijos bendromis pastangomis gali mažinti išmetamą anglies dioksido kiekį. Skaičiavimo priemone ir interneto platforma abiejuose Lamanšo sąsiaurio krantuose galima nusistatyti „kašnelių“ dydžio veiksmus, kad žemėje išliktų vėsu.

<http://coolfood.net/en/>

SeRaMCo – Šiaurės Vakarų Europa (ERPF)

Statybos sektoriuje, kuris yra daugiausia išteklių sunaudojantis ES pramonės sektorius, susidaro apie trečdalis visų atliekų. Projektas *SeRaMCo* Šiaurės Vakarų Europoje paskatino statybos ir griovimo atliekų naudojimą cemento ir betono gamybai. Pirminės žaliavos pakeičiamos kokybiškomis perdirbtomis žaliavomis ir taip padedama Europos Sąjungai pereiti prie žiedinės ekonomikos.

<https://bit.ly/2ZhRZfw>

Fibrenamics Green – Portugalija (ERPF)

Ši platforma, kurioje daug dėmesio skiriama novatoriškų gaminių kūrimui iš pramonės atliekų, skatina kūrybinį perdirbimą projektuojant ir taikant inžinerijos priemones. Imantis projekto veiklos buvo kaupiamos žinios ir vykdomi jų mainai, siekiant parengti naujus atliekų naudojimo projektus, remiantis sąveika tarp universitetų ir įvairių, pavyzdžiui, tekstilės ir avalynės, kasybos, automobilių bei baldų, pramonės sektorių.

<http://green.fibrenamics.com/>

EcoDesign Circle – Baltijos jūros regionas (ERPF)

Projektavimas atlieka svarbų vaidmenį kuriant novatoriškus, tvarius ir klimatui palankius sprendimus – apie 80% gaminių poveikio aplinkai atsiranda projektavimo etape. Šio projekto tikslas buvo skatinti ekologinį projektavimą ir žiedinę ekonomiką šešiuose Baltijos jūros regiono projektavimo centruose. Iš jo rezultatų būtų galima paminėti interaktyvius praktinius seminarus, mokomuosius ir informacinius produktus, internetinį tvarumo vadovą apie žiedinį projektavimą, vaizdo įrašus ir keliaujančią parodą.

<https://www.ecodesigncircle.eu/>

Blue Circular Economy – Šiaurės Europa (ERPF)

Šio tarpvalstybinio projekto tikslas yra paremti Europos žvejybos tinklų atliekų pramonės plėtrą ir diegti susijusias naujoves. Užsibrėžta kurti tvaraus verslo galimybes, panaudojant paliktus, prarastus arba išmestus žvejybos įrankius. Daugiausia dėmesio bus skiriama visam produktų gyvavimo ciklui ir MVĮ gebėjimų ugdymui, siekiant sukurti efektyviai išteklius naudojančias įmones, kurios skatintų iš jūrų atliekų sukurtas paslaugas ir produktus.

<https://bluecirculareconomy.eu/>

ĮGŪDŽIAI IR ŠVIETIMAS KURIANT SKAITMENINĘ EUROPA

E-SCHOOLS, pilot project – Kroatija (ERPF)

Pagal šį bandomąjį projektą, kuris įgyvendinamas 10% visų Kroatijos mokyklų, imta kelti mokyklų skaitmeninės brandos lygį ir ugdyti skaitmeninius mokytojų bei mokinių gebėjimus. Projekto komanda išbandė organizacines, technologines ir edukacines IRT įtraukimo į švietimą ir administravimą koncepcijas. Šios veiklos rezultatai pasirodė esantys labai aktualūs atsižvelgiant į COVID-19 pandemiją ir dabartinį perėjimą prie nuotolinio mokymosi.

<http://www.ndsfund.org>

Museums over the borders – Lenkija (Europos kaimynystės priemonė – EKP)

Šio projekto tikslas buvo remiantis bendra istorija sujungti abiejose Lenkijos ir Rusijos sienos pusėse esantį kultūros paveldą. Švietimo traukos taškai, novatoriškos parodos ir išskirtiniai Europos masto renginiai pritraukė vietos bei užsienio lankytojų ir taip paskatino regiono turizmą bei padėjo vietos bendruomenėms. Be to, skaitmeninis bendros šios pasienio teritorijos paveldo pristatymas padidino tarpkultūrinę teritorijos integraciją.

<http://www.muzeum.elblag.pl/>

CYNIC – Švedija (ERPF)

Šio projekto tikslas – suteikti gilesnių įžvalgų, geresnių žinių ir padidinti informuotumą, siekiant paskatinti tinkamą su IT, kibernetiniu ir informacijos saugumu susijusį MVĮ elgesį. Teikdamas eksperimentinio mokymosi galimybes CYNIC remia naujus verslo modelius ir skaitmeninę pertvarką. Mažos įmonės gali testuoti, praktiškai išbandyti ir įvertinti sprendimus dviejose informacijos saugumo laboratorijose.

<https://www.cynic.se/>

Digital Academies for Inclusive Learning – Italija (ERPF)

Pagal šią programą, remdamiesi tvirtomis Neapolio universiteto ir žinomų pasaulinio masto IT įmonių partnerystėmis, 3 000 nacionalinių ir tarptautinių dalyvių siekia užpildyti regionų skaitmeninių įgūdžių spragą ir paskatinti užimtumą bei verslumą. Konsorciumas jau sukūrė naujų darbo vietų, pradedančiųjų įmonių, parengė taikomųjų mokslinių tyrimų projektus su vietos MVĮ ir taip pasiekė įvertinamų rezultatų, kuriuos galima perduoti toliau.

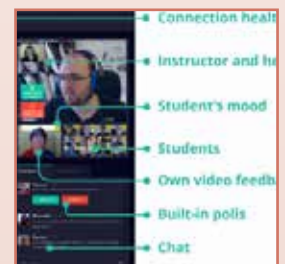
<https://bit.ly/3jVXSXp>

Digital platform for remote training – Prancūzija (ERPF)

Pagal šį projektą kuriant ir tobulinant novatoriškas priemones bei turinį, pirmiausia siekta parengti naujus teledalyvavimo grindžiamus saityno kūrėjų mokymo kursus. Nuotolinio mokymo srityje pirmaujanti Prancūzijos mokykla *O'clock* pagerino savo virtualiųjų klasių aplinką, sukūrė saityno platformą, kurioje informuojama apie saityno kūrėjo profesiją, ir sukūrė sąsają, kad išėjus mokymą jo dalyviams būtų lengviau ieškoti geriausių darbo galimybių.

<https://oclock.io/>

PILIEČIŲ DALYVAVIMAS KURIANT DARNIUS EUROPOS MIESTUS

SHICC – Sustainable Housing for Inclusive and Cohesive Cities – Šiaurės Vakarų Europa (ERPF)

Dėl įperkamo būsto stokos daugelyje Europos miestų kilo krizė. Pagal projektą SHICC šią problemą siekiama spręsti steigiant Bendruomenės žemės fondus Briuselyje, Londone, Gente, Lilyje – ir visoje Europoje. Šios demokratinės organizacijos kuria ir valdo įperkamus būstus, skirtus mažas ir vidutines pajamas gaunantiems žmonėms. Todėl, dalyvaujant bendruomenei ir gyventojams, kuriasi darnūs miestų rajonai.

<https://bit.ly/3m0sBVO>

A jewel in a poor neighbourhood – Belgija (ERPF)

Gento rajone *Rabot-Blaisantvest*, kuris yra viena iš skurdžiausių Flandrijos vietovių, stovi moderni *Blaisantkerk* bažnyčia. Pagal šį projektą, kuriame dalyvauja rajono ir miesto atstovai, pastatą numatyta paversti daugiafunkčiais patalpomis. Per pirmąjį etapą buvo restauruota varpinė, paskui – atnaujintas pagrindinis pastatas, o galiausiai imtasi statyti daugiafunkcij pastatą.

<http://www.blaisantkerk.be/>

Buergerbahnhof-Plagwitz – Vokietija (ERPF)

Plagvico gyventojų stotis yra puikios vietos gyventojų, suinteresuotųjų subjektų, interesų grupių ir Leipcigo miesto administracijos bendradarbiavimo rezultatas. Bendromis pastangomis jie prikėlė dykvietę naujam gyvenimui, kad galėtų paversti ją tvaria ir kūrybiška visuomenine erdve. Kol kas suplanuotas miesto miškas, suformuoti bendruomeniniai sodai, įrengta vaikų žaidimo aikštelė ir skautų takas.

<https://buergerbahnhof-plagwitz.de/>

High Five! Jugendrechte im Quartier – Vokietija (ERPF)

Per projektą *High Five!* 15–25 m. amžiaus jaunuoliai kūrybiškais metodais plačiau informuojami apie demokratinius nuomonės formavimo ir sprendimų priėmimo procesus. Pagal projektą buvo surengti savaitiniai praktiniai seminarai, 14 dienų trukmės vasaros mokykla ir didelė jaunimo asamblėja, kad dalyviai galėtų susipažinti su galimybėmis, kurias teikia politinis dalyvavimas ir dialogas su vietos politikais bei sprendimus priimančiais asmenimis.

<https://bit.ly/3m3jseD>

VILAWATT: boosting energy transition – Ispanija (ERPF)

Viladekano miestas piliečių įsipareigojimą ir priklausymo jausmą laiko esmine perėjimo prie tvarios energijos skatinimo dalimi. Pagal projektą VILAWATT buvo paskatinta sukurti naują energetikos įmonę, kurios valdymas grindžiamas viešojo, privačiojo sektorių ir gyventojų partneryste. Projektu daug dėmesio skiriama jaunesniajai kartai, mokant ją pokyčių nuo vaikystės ir taip sudarant palankesnes sąlygas gyventojams vadovauti energetikos modelio pertvarkai.

<https://www.uia-initiative.eu/en/uia-cities/viladecans>

JAUNIMO ĮGALĖJIMAS SIEKIANT TARPVALSTYBINIO BENDRADARBIAVIMO. INTERREG – 30 METŲ

ENERGY@SCHOOL – INTERREG (ERPF)

Įgyvendinant šią iniciatyvą, buvo sukurta sistema, kurioje mokiniai mokomi imtis svarbaus vaidmens Europai rengiantis tapti neutralaus anglies dioksido poveikio žemynu. Jie tapo jaunaisiais energijos globėjais ir, didindami informuotumą, dalyvaujančiosiose mokyklose labai pagerino energijos vartojimo efektyvumą. Didesnė jaunimo atsakomybė už pažangių, efektyviai energiją vartojančių mokyklų įgyvendinimą pasirodė esanti tokia pat veiksminga kaip ir brangios renovacijos priemonės.

<https://www.interreg-central.eu/Content.Node/ENERGYATSCHOOL.html>

Time is now for change (Dabar laikas pokyčiams) – Lenkija / Lietuva (ERPF)

Šis projektas buvo pripažintas geriausia jaunimo įgalėjimo siekiant tarpvalstybinio bendradarbiavimo iniciatyva. Lenkijos jaunuoliai dalijosi žiniomis ir patirtimi su savo bendraamžiais iš Lietuvos, siekdami padėti įgyvendinti gatvės darbuotojų programą. Užmezgę stiprią partnerystę jie sprendė kai kuriuos iš daugelio sunkumų, su kuriais rizikos grupės jaunimas susiduria gatvėse, ir šiuo tikslu rengė bendrus mokymo kursus, organizavo išgyvenimo stovyklas ir kūrė tarpvalstybinį socialinį tinklą.

<http://ambc.lt/>

iEER INTERREG Europa – Suomijos (ERPF) ekosistemos.

Pagal projektą *innovative Entrepreneurial Ecosystem in Regions* nuo 2016 m. remiamas jaunimas ir verslumas dešimtyje Europos regionų. Projektu iEER užtikrinant geresnį regioninės politikos projektavimą ir įgyvendinimą, skatinamas ir ugdomas jaunimo verslumas ir gebėjimai. Projekto partneriai kartu tyrė regionų verslo aplinką, keitėsi žiniomis ir patirtimi ir perdavė gerą patirtį, kad būtų galima rengti verslo aplinkos gerinimo veiksmus.

<https://www.interregeurope.eu/iEER/>

Dem Klima auf der Spur – Vokietija / Čekija (ERPF)

Pagal projektą „Klimato pėdomis“ priimtas iššūkis tarpvalstybinio mastu kovoti su klimato kaita. Jis subūrė Vokietijos ir Čekijos pasienyje gyvenančius vaikus ir suaugusiuosius, kad jie galėtų kurti aplinkosaugos srities švietimo galimybes bei veiksmus ir vykdyti kultūros mainus. Klimato apsaugos stovyklose, edukaciniuose aplinkosaugos renginiuose ir teminiuose mokymo kursuose dalyvavo daugiau kaip 2 000 jaunuolių ir mokytojų.

<http://klima-projekt.eu/de/index.html>

XBIT – Kroatija ir Serbija (Pasirengimo narystei pagalbos priemonė – PNPP)

Tarpvalstybinis konkurencingumo, inovacijų ir verslumo IT tinklas ėmė skatinti palankias sąlygas inovacijoms, IT, verslumui, darbo vietų kūrimui, talentų išlaikymui ir kvalifikuotų jaunų specialistų skaičiaus didinimui Kroatijos ir Serbijos pasienio teritorijoje. Vykdam šią veiklą buvo įsteigtas tarpvalstybinis IRT suinteresuotųjų subjektų tinklas, parengtos ir įgyvendinamos motyvacinės bei tinklaveikos programos ir sukurtos gamybos bei mobiliosios laboratorijos.

<https://www.interreg-croatia-serbia2014-2020.eu/>

„REGIOSTARS 2020“ – FINALININKAI

SAVAIS ŽODŽIAIS

PANORAMA
dėkinga už
Jūsų indėlių!

„Savais žodžiais“ – tai žurnalo *Panorama* skiltis, kurioje vietos, regioninio, nacionalinio ir Europos lygmenų suinteresuotieji subjektai dalijasi savo planais 2014–2020 m. laikotarpiui ir išsako savo nuomonę apie itin svarbias

sanglaudos politikos po 2020 m. diskusijas. *Panorama* laukia atsiliepimų Jūsų gimtąja kalba. Juos galėsime skelbti būsimuose numeriuose. Susisiekite su mumis adresu **regio-panorama@ec.europa.eu** dėl tolesnės informacijos apie Jūsų atsiliepimo pateikimo terminus ir rekomendacijas.

Su mokymu ir užimtumu susietas tarpvalstybinis judumas

Brigitte Lavigne
CESER vicepirmininkė ir tyrimo pranešėja

Pasienyje, kur darbuotojų srautas labai silpnas, su judumu susietas profesinis ir tęstinis mokymas galėtų būti svarbus veiksnys įgyvendinant bendradarbiavimo strategiją, kuri nuo pat ankstyvųjų etapų padėtų stiprinti euroregioninę gyvenamąją erdvę ir didinti tarpvalstybinę socialinę sanglaudą.

Tokią išvadą padarė Prancūzijos Naujosios Akvitanijos regioninė, socialinė ir aplinkos taryba (CESER), atlikusi birželio mėn. patvirtintą tyrimą.

Patariamajai regioninės civilinės visuomenės atstovų tarybai CESER pavesta pareikšti nuomones ir vykdyti tyrimus visais į regiono kompetencijos sritį patenkančiais klausimais, įskaitant tarptautinius veiksmus ir Europos reikalus. Kadangi tarpvalstybinis judumas yra vienas iš euroregioninės strategijos ramsčių, CESER nusprendė panagrinėti šį klausimą, atsižvelgdama į du palyginti nesenus įvykius, kurie keičia santykius pasienyje: susijungus trims ankstesniems regionams, susiformavo Naujosios Akvitanijos regionas, o sudarius Europos teritorinio bendradarbiavimo grupę (ETBG), jis buvo susietas su Baskija ir Navarra.

Tyrimo metu siekta išsiaiškinti suinteresuotųjų subjektų realijas ir praktiką šiose teritorijose. Tam, kad būtų lengviau surinkti duomenis, su suinteresuotaisiais subjektais buvo surengta apie 40 pokalbių. Taip pavyko nustatyti suinteresuotųjų subjektų patiriamas kliūtis ir turimas galimybės.

Išanalizavus konkrečius projektus paaiškėjo, kad jie geba rasti konkrečius prie teritorijų pritaikytus sprendimus. Galiausiai atliekant tyrimą buvo nagrinėjamos strateginės regiono ir euroregiono kryptys, atsižvelgiant į gerąją tarpvalstybinio judumo praktiką prie kitų Prancūzijos sienų.

Pažymėtina, kad viena iš tyrimo išvadų yra ta, jog tarpvalstybinis bendradarbiavimas iš tikrųjų vyksta dviem lygmenimis. Tai vietos lygmuo, kuris dėl bendros kultūros ir tos pačios kalbos yra palanki erdvė eksperimentavimui ir inovacijoms, ir regioninis lygmuo, nes dabar visi Naujosios Akvitanijos regionai gali dalyvauti euroregioninio bendradarbiavimo iniciatyvose.

Tyrimas parodė, kad, visai kitaip, nei įprasta manyti, tarpvalstybinis bendradarbiavimas neapsiriboja vien atskirais sienų kirtimais, bet taip pat gali vykti kolektyvinio arba institucinio judumo formatu.

Atsižvelgdama į europinį Naujosios Akvitanijos regiono statusą, CESER pataria užtikrinti, kad su mokymu ir užimtumu susijęs judumas taptų pagrindiniu euroregioninio bendradarbiavimo elementu. Ši rekomendacija išsamiai išdėstyta dešimtyje strateginių rekomendacijų ir konkrečiose veiksmų priemonėse. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://bit.ly/3OpFfE5>

PROJEKTAI

LAHTIS (SUOMIJA)
AUKŠTINA DIZAINĄBENDRA
INVESTICIJŲ SUMA
598 438 EURES ĮNAŠAS
418 910 EUR

Buvusioje alaus darykloje pietų Suomijoje atsidaro naujas meno, plakatų ir dizaino centras. ERPF lėšomis finansuojama iniciatyva skatina ir siekia atgaivinti miesto dizaino pramonės istoriją.

Pagrindinė patirties centro erdvė bus naujasis Lahčio meno ir dizaino muziejus, kurį planuojama atidaryti 2021 m. Vaizduojamajam menui, dizainui, gyvenimo būdui ir skaitmeninėms technologijoms skirtame muziejuje naujus namus taip pat ras mieste jau veikiantys Meno ir Plakatų muziejai.

Be to, pastate įsikurs meno ir dizaino parduotuvė, restoranas ir alaus mikrodarykla, taip pat sukurtos darbo erdvės ir susitikimų erdvė kūrybingiems profesionalams.

Ši infrastruktūra turėtų padėti atgaivinti vietos dizaino patirtį. Iki praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio pradžios Lahtis buvo pripažintas kūrybos pramonės centras, bet ekonomikos nuosmukis smarkiai kirto gamybai, neaplenkdamas baldų, tekstilės ir drabužių gamintojų.

Nors užimtumas nuo to laiko išliko didelis, tikimasi, kad centras pritrauks naujų įmonių, gyventojų bei lankytojų ir taip paskatins vietos ekonomikos augimą. Pagal projektą jau sukurtos dvi darbo vietos. Dar 10–20 tiesioginių pareigybių turėtų būti sukurta atsidarius centrui, kuris taip pat turėtų tapti palankia erdve kitai kūrybos ir paslaugų pramonei.

Ši iniciatyva įkvepia naujos gyvybės ir istoriniam XIX a. pastatui – buvusiai alaus daryklai *Mallasjuoma*. Vystymo bendrovė jį pavertė centru *Malski*, kurio dalis dabar nuomojama miestui, kad čia galėtų įsikurti Lahčio meno ir dizaino muziejus ir centras, todėl išsaugotas vietos architektūros paveldas.

Dalyvavimu grindžiama patirtis

Naujojo centro projektai, veiklos planai ir koncepcijos buvo parengti kartu su Lahčio muziejais ir Lahčio miesto centro įmonių asociacija vykdam Lahčio Taikomųjų mokslų universiteto Dizaino instituto vadovaujamą projektą *Tajumo*.

Dalyvaudama plačiuose praktiniuose seminaruose, išsamiose pokalbiuose ir lankydamasi Suomijos bei užsienio muziejuose komanda galėjo sukurti perspektyvius centro verslo ir bendradarbiavimo modelius ir pasisemti idėjų renginiams, parodoms bei paslaugoms, kuriais būtų galima pritraukti lankytojų iš užsienio ir Suomijos.

Prie šio proceso prisidėjo centro sėkme suinteresuotų subjektų grupės, pavyzdžiui, menininkai, dizaineriai, galerijų savininkai ir kiti muziejų ekspertai, kūrybos sektoriaus įmonės, vietos universitetai, maitinimo paslaugų įmonės ir renginių kūrimo paslaugų teikėjai.

Siekiant užtikrinti didžiausią skaidrumą, kiekviename vystymo praktiniame užsiėmime, seminare ir renginyje sudarytos sąlygos dalyvauti visuomenei. Žmonės buvo pakviesti teikti pastabas apie centro vidaus dizaino ir baldų išdėstymo alternatyvas ir pasvarstyti, kaip naujausia garso ir vaizdo technologija galėtų praturtinti lankytojų patirtį.

Muziejus jau turi planų novatoriškoms artimiausių metų parodoms ir savo veiklos plėtrai. Taigi, pavyko sukurti įdomų centrą, kuris praturtins Lahčio ekonomiką ir kultūrinį gyvenimą. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.lahdenmuseot.fi/museot/en/lad/>

PROJEKTAI

POTVYNIŲ RIZIKOS MAŽINIMO PASLAUGA SAUGO KIPRO IR GRAIKIJOS SALAS

**BENDRA
INVESTICIJŲ SUMA
1 159 248 EUR**

**ES ĮNAŠAS
985 361 EUR**

Dėl klimato pažeidžiamo Viduržemio jūros regiono rytų gyventojai gali naudotis ankstyvojo išpėjimo apie potvynius paslauga *Environmental Risk Management Information Service* (ERMIS-F), kuri buvo sukurta vykdant Europos regioninės plėtros fondo lėšomis finansuojamą tarpvalstybinį projektą.

Dėl klimato kaitos vis dažniau smarkiai lyja, todėl didėja potvynių pavojus. Pagal projektą ERMIS-F buvo sukurta Kiprui, Kretai ir Šiaurės Egėjo saloms skirta internetinė sistema, kuri gyventojams, įmonėms, mokslininkams ir viešosioms tarnyboms padeda mažinti potvynių žalą.

Žemėlapiuose, kuriuos galima atsispausdinti, žmonėms parodyta, ar jų namams arba žemei kyla pavojus, ir taip jie išpėjami imtis apsaugos priemonių. Dabar naudotojai portale pagal geoerdvinius duomenis gali susikurti žemėlapius, kuriuose pateikiama prie konkrečių poreikių pritaikyta informacija. Paslauga ERMIS-F suprojektuota taip, kad šiais duomenimis vietos institucijos būtų iš anksto išpėjamos apie potvynius ir galėtų planuoti prevencinius veiksmus.

Taikomojoje socialinio tinklo programoje susibūrę įvairūs suinteresuotieji subjektai gali dalytis sumanymais ir duomenimis. Be to, naudodamiesi visuomenės patalkos funkcija, gyventojai savo išmaniaisiais telefonais ir planšetiniais kompiuteriais gali siųsti geožymomis pažymėtas vietos potvynių ir jų padarinių nuotraukas, pagal kurias institucijoms ir mokslininkams lengviau valdyti potvynius.

Galiausiai žinių duomenų bazėje susiejamos potvynių kontrolės priemonės ir geriausia patirtis, ankstesnių vietos potvynių duomenys, teisės aktai, viešosios institucijos ir programinė įranga, kad būtų galima vykdyti tyrimus arba su potvyniais susijusius projektus. Be to, mokomojoje medžiagoje ir per renginius žmonės mokomi naudotis platforma ir didinamas informuotumas apie sąsajas tarp potvynių ir klimato kaitos.

ERMIS-F paslaugos yra nemokamos, o informacija pateikiama graikų ir dažnai – anglų kalbomis, kad su žalos mažinimo duomenimis galėtų susipažinti tiek vietos gyventojai, tiek lankytojai.

Nuo duomenų prie veiksmų

Šis projektas buvo pradėtas siekiant padėti viešosioms tarnyboms ir gyventojams imtis gamtos pavojų valdymo veiksmų, naudojantis sudėtingomis mokslinėmis žiniomis.

Bendradarbiaudama su tikslinėmis vietos suinteresuotųjų subjektų grupėmis bandomosiose teritorijose (Lesbe, Kretoje ir Kipre), ERMIS-F komanda apdorojo informaciją ir parengė scenarijus, kurie rodo galimus žemės naudojimo ir klimato kaitos padarinius bei jų poveikį jautrioms užtvindomoms teritorijoms.

Technine praktine patirtimi dalijosi projektą koordinavęs Kipro institutas, taip pat Egėjo universitetas, Kretos technikos universitetas, Chanijos savivaldybė, Šiaurės Egėjo vandens direkcija ir Limasolio nuotekų valdyba.

Prie projekto taip pat prisidėjo civilinės saugos įstaigos, vietos vyriausybės ir valdžios institucijos, profesinės asociacijos ir aplinkosaugos organizacijos.

Vietos bendruomenės ir paramos gavėjai buvo įtraukti per Kipre, Kretoje ir Egėjo jūros salose įsteigtus informacijos centrus, kuriuose jie mokėsi naudotis ERMIS-F paslaugomis ir prie jų prisidėti. Išlikusius jų biurus dabar valdo vietos viešosios institucijos.

ERMIS-F sistemai taikoma atviroji programinė įranga ir paskirstytoji struktūra, todėl ją lengva atkartoti kituose regionuose, pritaikyti formuojant politiką ar atliekant privačius mokslinius tyrimus ir išplėsti įtraukiant kitus pavojus, pavyzdžiui, gamtos gaisrus arba sausras. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://ermis-f.eu/>

PROJEKTAI

ORŲ STEBĖSENOS PATOBULINIMAI SAUGO ITALIJOS IR KROATIJOS PAKRANTES

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA**
1 150 000 EUR

ES ĮNAŠAS
977 500 EUR

Mokslininkai ir regionų vyriausybės bendradarbiavo tarpvalstybiniame projekte, kad padėtų apsaugoti gyvybes ir sumažinti orų sukeltą žalą Adrijos pakrantėje. Jų tikslas – sumažinti pavojus, kurie šioje teritorijoje kyla dėl gaivalinių nelaimių.

Dėl klimato kaitos vis dažniau galima tikėtis ekstremalių oro sąlygų. Pagal projektą *Adriatic DSS exploitation for MONitoring and Risk management of coastal Extreme weather and flooding (AdriaMORE)* siekiama padėti mažinti tokių reiškinių, kaip potvyniai, poveikį Italijos ir Kroatijos pakrančių bendruomenėms bei aplinkai.

Pagal šį dviem ankstesniais INTERREG projektais grindžiamą projektą buvo atnaujintos esamos sistemos, kuriomis stebimi ir valdomi hidrometeorologiniai pavojai, pavyzdžiui, audros. Projekto komanda daug dėmesio skyrė įspėjimų apie ekstremalias oro sąlygas tikslumui ir laikui, stengdamasi pagerinti civilinės saugos agentūroms ir rizikos valdymo įstaigoms teikiamą informaciją ir taip išsaugoti gyvybes.

Italijos pusiasalio rytinėje pakrantėje veikiančios Abrucų regioninės valdžios duomenimis, dabar vietos gelbėjimo tarnybas ir institucijas galima nedelsiant informuoti apie numatomus ekstremalius meteorologinius reiškinius.

Taip pat daug dėmesio buvo skirta įvairių projekte dalyvavusių regionų konkrečiau pažeidžiamumo tyrimams. Pasikeista geriausia patirtimi tarp abiejų šalių institucinės valdžios atstovų ir suteikta parama jūrų navigacijos, skrydžių valdymo ir miestų vandentvarkos institucijoms.

Gerinant aprėptį tam tikrose abiejų šalių pakrančių atkarpose, buvo įtraukta naujų komponentų. Sukurta programinė įranga gali priimti ir apdoroti iš įvairiomis savybėmis pasižyminčių sistemų gaunamus meteorologinius radarų duomenis. Patobulinimai buvo išbandyti prie Peskaros (Italijoje) ir Neretvos (Kroatijoje) upių žiočių.

Kova su gaisrais

Vėjas ir vanduo yra ne vieninteliai pavojai, kuriuos kelia ekstremalūs pakrančių orai: didelę riziką pakrančių bendruomenėms ir atviroje jūroje plaukiojantiems laivams taip pat kelia gaisrai. Projekto *AdriaMORE* lėšomis buvo padėta įsigyti laivą, kuris pirmiausia bus naudojamas gaisrų gesinimo operacijoms jūroje ir palei pakrantę netoli Dubrovniko – istorinio pietų Kroatijos jūrų uosto, kuriame šis laivas yra prisišvartavęs. Šį laivą taip pat galima naudoti su tarša susijusiems intervenciniams veiksams, pavyzdžiui plūduriuojančioms užtvankoms išdėlioti.

Vykdam projektą taip pat buvo įrengta vėjo profilio matavimo sistema, kuria pagal radaro duomenis arba garso bangas nustatomas vėjo greitis ir kryptis aplink Dubrovniką. Naudojantis šiuo įrenginiu galima numatyti pavojingus orus.

Dabar, kai mūsų orus vis sunkiau nuspėti, projekto *AdriaMORE* rezultatai padidins Adrijos pakrantės bendruomenių gyvenimo saugumą. Taip bus galima apsaugoti vietos gyventojų gyvybę ir padėti išsaugoti natūralias buveines. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.italy-croatia.eu/web/adriamore>

PROJEKTAI

JAUNI REUNJONO SAVANORIAI REIŠKIA SOLIDARUMĄ SU KAIMYNINĖMIS BENDRUOMENĖMIS

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA**
12 601 720 EUR

ES ĮNAŠAS
2 211 462 EUR

Pagal ES lėšomis finansuojamą savanorių programą į Indijos vandenyną supančioje teritorijoje ir Pietų Afrikoje veikiančias organizacijas paskirti Reunjono jaunuoliai įgijo profesinės patirties.

Prancūzijos užjūrio regionas Reunjonas yra Indijos vandenyno sala, esanti netoli Mauricijaus, į rytus nuo Madagaskaro. Dėl jos atokumo gyventojai gali judėti tik ribotai, todėl iki 30 m. amžiaus jaunimui būdingas didelis nedarbo lygis.

2015–2017 m. 139 jauni salos vyrai ir moterys pagal INTERREG Indijos vandenyno programą buvo išsiųsti vykdyti misijas į kitas šalis – į regioną, kuris apima Australiją, Komorus, Indiją, Keniją, Madagaskarą, Mauricijų, Mozambiką, Seišelius, Pietų Afriką ir Tanzaniją.

Šiuos tarptautinio solidarumo savanorius (TSS) bendrai finansavo ERPF ir Reunjono regioninė taryba. Programą koordinavo Prancūzijos savanorystės tarptautinių mainų ir solidarumo platforma *France Volontaires*.

Pagal profilius atrinkti savanoriai buvo pasiūlyti privačiosioms ir viešosioms įstaigoms, pavyzdžiui, ministerijoms, prekybos ir pramonės rūmams, turizmo įstaigoms, kultūros centrums arba asociacijoms. Skirtingos sritys apėmė kultūrą, turizmą, finansus, aplinką, mokslinius tyrimus ir energetiką.

Tarptautinio solidarumo savanoriai vidutiniškai yra 24–34 m. amžiaus ir yra įgiję įvairių sričių išsilavinimą. Jie buvo paskirti siekiant sustiprinti Reunjono ir kitų teritorijų bendradarbiavimo ryšius.

Kiekviena misija, už kurias savanoriams buvo kompensuojama, truko nuo vienerių iki trejų metų.

Gyvenimas tikroje aplinkoje

Motyvuotam jaunimui ne tik buvo suteikta galimybė pagyventi kitoje šalyje, bet ir įgyti praktinės patirties profesinėje aplinkoje. Reunjono savanoriai ne tik pasiūlė savo gebėjimus, bet ir su juos priėmusiomis organizacijomis pasidalijo savo žiniomis.

Daugelis savanoriškos veiklos dalyvių vėliau susirado darbą. Iki 2018 m. pabaigos buvo įsidarbinę 43 savanoriai: 14 – Madagaskare, 11 – Mauricijuje, 6 – Komoruose, 6 – Seišeliuose, 2 – Mozambike, 2 – Tanzanijoje ir po vieną Australijoje bei Indijoje.

Asociacijos *France Volontaires* atlikto tyrimo duomenimis, 85 % buvusių savanorių ėmėsi profesinės veiklos Reunjone, Prancūzijoje ir Indijos vandenyno regione. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.france-volontaires.org/nos-actions/programmes-ultramars/la-reunion/>

DARBOTVARKĖ

2020 M. SPALIO 20 D.

Internetu

11-asis metinis ES Baltijos jūros
regiono strategijos forumas

<https://www.annualforum2020.eu/en/>

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2020

PDF – ISSN 1725-8227 KN-LR-20-003-LT-N

© Europos Sąjunga, 2020

Leidžiama atgaminti, jei nurodomas šaltinis.

Europos Komisijos dokumentų pakartotinio naudojimo tvarka reglamentuojama Sprendimu 2011/833/ES (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Norint naudoti arba atgaminti Europos Sąjungai nepriklausančius elementus, gali prireikti prašyti leidimo tiesiai iš atitinkamų teiselių turėtojų.

Šį žurnalą internete galima skaityti 22 kalbomis adresu http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/panorama-magazine/

Šio numerio turinys buvo baigtas rengti 2020 m. spalio mėn.

NUOTRAUKOS (PUSLAPIAI):

Viršelis: © „iStock“ / „imantsu“

3 puslapis: © Europos Sąjunga

4 puslapis: © „iStock“ / „elenabs“

5 puslapis: © „iStock“ / „fiskes“

6 puslapis: © „iStock“ / „Motortion“

7 puslapis: © „iStock“ / „AndreyPopov“

8 puslapis: © Europos Sąjunga / Paolo Poce

9 puslapis: kairėje © „iStock“ / „skynesher“;

dešinėje © „Prostock-Studio“

10 puslapis: © Europos Sąjunga

12 puslapis: © „EstLat“

13 puslapis: © „iStock“ / „LordRunar“

14 puslapis: © „iStock“ / Thomas Demarczyk

15 puslapis: © Slovenijos užsienio reikalų ministerija

16 puslapis: © „iStock“ / MATJAZ SLANIC

17 puslapis: © „iStock“ / „gremlin“

19 ir 20 puslapiai: © „iStock“ / „imantsu“

22 puslapis: © Latvijos finansų ministerija

25 puslapis: kairėje © Latvijos universitetas;
dešinėje © „iStock“ / „onurdongel“

26 puslapis: kairėje © „iStock“ / „MediaProduction“;
dešinėje © „Hugo.lv“

27 puslapis: kairėje © „Vizulo“; dešinėje © „Goldcastle7“

28 puslapis: © „Grindeks“

34 puslapis: 01 © „Instituto Pedro Nunes“; 02 © „Utrecht

Sustainability Institute“; 03 © „Aberdeen City Council“;

04 © Žemutinės Austrijos verslo agentūra „Ecoplus“;

05 © „LUT University“

35 puslapis: 01 © „Al'Terre Breizh“; 02 © Aukštutinės Prancūzijos

regionas; 03 © „CVR – Centro de Valorização de

Resíduos“; 04 © Vokietijos aplinkosaugos agentūra;

12 © „Western Development Commission“

36 puslapis: 01 © „CARNET – Croatian Academic and Research

Network“; 02 © Elbingo archeologijos ir istorijos muziejus;

03 © Liuleo technologijos universitetas; 04 © Neapolio

Frydricho II universitetas; 05 © „O'clock“

37 puslapis: 01 © Lilio miestas; 02 © „DOIC vzw“; 03 © Leipziger

miesto Būsto ir miesto plėtros tarnyba; 04 © „SOS-

Kinderdorf Berlin e.V.“; 05 © Viladekanso savivaldybė

38 puslapis: 01 © „Unione dei Comuni della Bassa Romagna“;

02 © Alytaus miesto bendruomenės centras;

03 © Helsinkio-Ūsimos regiono taryba;

04 © „Kindervereinigung Chemnitz e.V.“;

05 © asociacija SEE ICT

39 puslapis: © CESER

40 puslapis: © „iStock“ / „vicht“

41 puslapis: © „iStock“ / „mpalis“

42 puslapis: © „iStock“ / HABA

43 puslapis: © „iStock“ / „fstop123“

LIKITE PRISIJUNGĘ

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/ferreira_en
[@ElisaFerreiraEC](https://twitter.com/ElisaFerreiraEC)

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras

Europos Komisija,
Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas
Kommunikacijų skyrius – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieuallaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu